

ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ

Ι. ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Περπατώ στην ύπαιθρο. Είναι πρωί, πολύ νωρίς. Καθώς προχωρώ, νιώθω σίγουρος και χαρούμενος.

Ίσα που διακρίνω ένα κτίσμα παλαιού τύπου. Φαίνεται φτιαγμένο από πέτρα. Ακόμη και η δίρριχτη στέγη μοιάζει από πέτρα. Μεγάλες μαρμάρινες κολώνες ξεχωρίζουν στην πρόσοψη.

Φτάνω στο κτίριο και βλέπω μια μεταλλική πόρτα που φαίνεται πολύ βαριά. Από μια πλευρά ξεπετάγονται ξαφνικά δύο άγρια ζώα που μου ορμούν. Ευτυχώς, συγκρατιούνται από χωριστές, τεντωμένες αλυσίδες, σε μικρή απόσταση από μένα.

Δεν έχω πώς να φτάσω στην πόρτα χωρίς να μου επιτεθούν τα ζώα. Έτσι, τους πετάω ένα δέμα που περιέχει φαγητό. Τα θηρία το καταβροχθίζουν και αποκοιμούνται.

Πλησιάζω την πόρτα. Την εξετάζω. Δεν βλέπω μάνταλο ούτε κάποιο άλλο στοιχείο που να μου επιτρέπει να την ανοίξω. Ωστόσο, σπρώχνω ελαφρά και το φύλλο της ανοίγει με ένα μεταλλικό ήχο από το βάθος των αιώνων.

Ένα περιβάλλον πολύ εκτενές κι απαλά φωτισμένο αποκαλύπτεται. Δεν καταφέρνω να δω το βάθος. Αριστερά και δεξιά υπάρχουν πίνακες, που φτάνουν μέχρι το πάτωμα. Είναι πολύ μεγάλοι, στο ύψος ανθρώπων. Καθένας παριστάνει μια διαφορετική σκηνή. Στον πρώτο στα αριστερά μου απεικονίζεται ένας άντρας καθισμένος πίσω από ένα τραπέζι, πάνω στο οποίο υπάρχουν τραπουλόχαρτα, ζάρια και άλλα στοιχεία παιχνιδιού. Μένω να παρατηρώ το περίεργο καπέλο με το οποίο είναι καλυμμένο το κεφάλι του παίχτη. Δοκιμάζω τότε να χαϊδέψω τη ζωγραφιά στη μεριά που είναι το καπέλο, αλλά δε νιώθω αντίσταση στην αφή, αντίθετα ο βραχίονάς μου μπαίνει μέσα στον πίνακα. Βάζω το ένα πόδι και μετά όλο το σώμα μέσα στον πίνακα. Ο παίχτης σηκώνει ένα χέρι κι αναφωνεί: «Ένα λεπτό, δεν μπορείς να περάσεις αν δεν πληρώσεις είσοδο!». Ψάχνω μέσα στα ρούχα μου, βγάζω μια μικρή σφαίρα από κρύσταλλο και του τη δίνω. Ο παίχτης κάνει μια καταφατική χειρονομία και εγώ περνάω από το πλάι του.

Βρίσκομαι σε ένα πάρκο αναψυχής. Είναι νύχτα. Βλέπω παντού μηχανικά παιχνίδια γεμάτα φως και κίνηση, ... αλλά δεν υπάρχει κανείς. Μα να που ανακαλύπτω κοντά μου ένα παιδί καμιά δεκαριά χρονών. Έχει γυρισμένη την πλάτη. Πλησιάζω και όταν γυρίζει να με κοιτάξει αντιλαμβάνομαι ότι είμαι εγώ όταν ήμουν παιδί. (*)

Το ρωτάω τι κάνει εκεί και μου λέει κάτι αναφορικά με μια αδικία που του έχουν κάνει. Αρχίζει να κλαίει και εγώ το παρηγορώ δίνοντάς του την υπόσχεση ότι θα το πάω στα παιχνίδια. Αυτό επιμένει για την αδικία. Για να καταλάβω λοιπόν αρχίζω να θυμάμαι ποια ήταν η αδικία που υπέφερα σε εκείνη την ηλικία. (*)

Θυμάμαι τώρα και, για κάποιον λόγο, κατανοώ ότι είναι παρόμοια με την αδικία από την οποία υποφέρω στη ζωή μου σήμερα. Παραμένω σκεφτικός, αλλά το παιδί συνεχίζει να κλαίει. (*)

Οπότε λέω: «Εντάξει, θα διορθώσω αυτή την αδικία την οποία, κατά πως φαίνεται, μου έκαναν. Γι' αυτό θα ξεκινήσω να είμαι φιλικός με τα άτομα που μου προκαλούν αυτή την κατάσταση». (*)

Βλέπω ότι το παιδί γελά. Το χαϊδεύω και του λέω ότι θα ξανασυναντηθούμε. Με χαιρετά και φεύγει πολύ ευχαριστημένο. Βγαίνω από το πάρκο, περνώντας δίπλα από τον παίχτη που με κοιτά λοξά. Εκείνη τη στιγμή αγγίζω το καπέλο του και ο τύπος μου κλείνει πονηρά το μάτι. Βγαίνω από τον πίνακα και βρίσκομαι ξανά στο εκτενές περιβάλλον. Μετά, περπατώντας με βήμα αργό βγαίνω από την πόρτα. Έξω τα ζώα κοιμούνται. Περνώ ανάμεσά τους χωρίς φόβο.

Η υπέροχη μέρα με καλωσορίζει. Γυρίζω πίσω μέσα από την ανοιχτή ύπαιθρο με την αίσθηση ότι έχω κατανοήσει μια περίεργη κατάσταση, της οποίας οι ρίζες βυθίζονται σε μια μακρυνή εποχή. (*)

II. Ο ΕΧΘΡΟΣ

Είμαι στο κέντρο της πόλης, τη στιγμή της μεγαλύτερης εμπορικής δραστηριότητας. Τα οχήματα και οι άνθρωποι μετακινούνται βιαστικά. Κι εγώ επίσης κινούμαι με βιασύνη.

Ξαφνικά, όλα παραλύουν. Μόνο εγώ έχω κίνηση. Έτσι, εξετάζω τους ανθρώπους. Παρατηρώ μια γυναίκα και μετά έναν άνδρα. Κάνω βόλτες γύρω τους. Τους μελετώ από πολύ κοντά.

Στη συνέχεια ανεβαίνω στην οροφή ενός αυτοκινήτου και από εκεί κοιτάζω γύρω, διαπιστώνοντας επίσης ότι όλα είναι σιωπηλά. Συλλογίζομαι για μια στιγμή και επιβεβαιώνω ότι οι άνθρωποι, τα οχήματα και όλα τα κάθε τύπου αντικείμενα είναι στη διάθεσή μου. Αμέσως αρχίζω να κάνω ό, τι θέλω, με τέτοιο τρόπο και τόσο ξέφρενα που μετά από λίγο είμαι εξαντλημένος. Ξεκουράζομαι, ενώ μου έρχονται στο νου καινούργιες δραστηριότητες. Έτσι κάνω και πάλι αυτό που λαχταρώ χωρίς καμμία προκατάληψη.

Αλλά ποιον βλέπω εκεί! Δεν είναι άλλος από εκείνο το άτομο με το οποίο έχω τόσους ανοιχτούς λογαριασμούς... Πραγματικά, πιστεύω πως είναι ο άνθρωπος που σε όλη μου τη ζωή, με έχει βλάψει το περισσότερο...

Καθώς τα πράγματα δεν μπορούν να μείνουν έτσι, αγγίζω ξαφνικά τον εχθρό μου και βλέπω ότι ανακτά μερικές από τις κινήσεις του. Με κοιτάζει με τρόμο και καταλαβαίνει την κατάσταση, αλλά είναι παραλυμένος και ανυπεράσπιστος. Κατά συνέπεια, αρχίζω να του λέω όλα αυτά που θέλω, ενώ του υπόσχομαι ότι θα πάρω την εκδίκηση μου αμέσως. Ξέρω ότι ακούει τα πάντα, αλλά δεν μπορεί να απαντήσει, οπότε ξεκινάω υπενθυμίζοντάς του εκείνες τις καταστάσεις στις οποίες με επηρέασε τόσο αρνητικά. (*)

Ενώ είμαι απασχολημένος με τον εχθρό μου, εμφανίζονται αρκετοί άνθρωποι που περπατούν. Σταματούν μπροστά μας και ξεκινούν να πιέζουν τον τύπο. Αυτός αρχίζει να απαντά κλαίγοντας πως μετανιώνει για αυτό που έχει κάνει. Ζητά συγχώρεση και γονατίζει ενώ οι νεοφερμένοι συνεχίζουν να τον ανακρίνουν. (*)

Μετά από λίγο, διακηρύσσουν ότι ένα τόσο αισχρό άτομο δεν μπορεί να συνεχίσει να ζει, οπότε τον καταδικάζουν σε θάνατο. Ετοιμάζονται να τον λυντσάρουν, ενώ το θύμα ζητά έλεος. Έτσι τον συγχωρώ. Όλοι συμμορφώνονται με την απόφασή μου. Μετά η ομάδα φεύγει πολύ ευχαριστημένη. Μένουμε και πάλι μόνοι. Επωφελούμαι της κατάστασης για να ολοκληρώσω τα αντίποινά μου μπροστά στην αυξανόμενη απελπισία του. Έτσι καταλήγω να λέω και να κάνω ό, τι μου φαίνεται κατάλληλο. (*)

Ο ουρανός σκοτεινιάζει βίαια και αρχίζει να βρέχει με δύναμη. Καθώς αναζητώ καταφύγιο πίσω από μια βιτρίνα, παρατηρώ ότι η πόλη ανακτά την κανονική της ζωή. Οι πεζοί τρέχουν, τα οχήματα κινούνται προσεκτικά μέσα στην άγρια νεροποντή και τις ριπές θυελλώδους ανέμου. Οι συνεχείς αστραπές και οι δυνατές βροντές πλαισιώνουν τη σκηνή καθώς συνεχίζω να κοιτάζω μέσα από το τζάμι. Νιώθω απόλυτα χαλαρός, σαν κενός μέσα μου, καθώς παρατηρώ σχεδόν χωρίς να σκέφτομαι.

Εκείνη τη στιγμή εμφανίζεται ο εχθρός μου ψάχνοντας προστασία από την καταιγίδα. Με πλησιάζει και λέει: "Τι τύχη να είμαστε μαζί σε αυτήν την κατάσταση!". Με κοιτάζει ντροπαλά. Τον καθησυχάζω με ένα ήπιο χτυπηματάκι, ενώ εκείνος ανασηκώνει τους ώμους του. (*)

Αρχίζω να επιθεωρώ μέσα μου τα προβλήματα του άλλου. Βλέπω τις δυσκολίες του, τις αποτυχίες της ζωής του, τις τεράστιες απογοητεύσεις του, την αδυναμία του. (*)

Νιώθω τη μοναξιά εκείνου του ανθρώπου που καταφεύγει δίπλα μου μουσκεμένος και τρεμάμενος. Τον βλέπω βρώμικο, στην αξιολύπητη εγκατάλειψή του. (*)

Τότε, σε μια έξαρση αλληλεγγύης, του λέω ότι θα τον βοηθήσω. Αυτός δε λέει κουβέντα. Χαμηλώνει το κεφάλι και κοιτά τα χέρια του. Αντιλαμβάνομαι ότι τα μάτια του συννεφιάζουν. (*)

Η βροχή σταμάτησε. Βγαίνω στο δρόμο και αναπνέω βαθιά τον καθαρό αέρα. Αμέσως απομακρύνομαι από το μέρος.

III. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΛΑΘΟΣ

Στέκομαι όρθιος μπροστά σε ένα είδος δικαστηρίου. Η γεμάτη κόσμο αίθουσα παραμένει σιωπηλή. Από παντού βλέπω αυστηρά πρόσωπα. Σπάζοντας την τρομακτική ένταση που έχει συσσωρευτεί στους παρευρισκόμενους, ο Γραμματέας (ισιώνοντας τα γυαλιά του) παίρνει ένα χαρτί και ανακοινώνει με επισημότητα: «Αυτό το δικαστήριο καταδικάζει τον κατηγορούμενο σε θανατική ποινή». Αμέσως γίνεται οχλαγωγία. Κάποιοι χειροκροτούν, ενώ άλλοι γιουχάρουν. Μόλις που προλαβαίνω να δω μια γυναίκα που πέφτει λιπόθυμη. Μετά ένας υπάλληλος κατορθώνει να επιβάλλει τη σιωπή.

Ο Γραμματέας με καρφώνει με θολό βλέμμα καθώς με ρωτά: «Έχετε κάτι να πείτε;». Του απαντώ πως ναι. Τότε όλοι γυρίζουν στις θέσεις τους. Ζητώ ένα ποτήρι νερό και μετά από μερικά λεπτά αναταραχής στην αίθουσα κάποιος μου το πλησιάζει. Το φέρνω στο στόμα μου και πίνω μια γουλιά. Ολοκληρώνω τη δράση με μια ηχηρή και παρατεταμένη γαργάρα. Μετά λέω: «Αυτό είναι!». Κάποιος από το δικαστήριο με επιπλήττει με απότομο τρόπο: «Πώς δηλαδή αυτό είναι;». Του απαντώ πως ναι, αυτό είναι. Σε κάθε περίπτωση, για να του το επιβεβαιώσω του λέω ότι το νερό της περιοχής είναι πολύ καλό, ποιος θα το έλεγε άραγε και δυο-τρεις άλλες ευγενικές κουβέντες σε αυτό το ύφος...

Ο Γραμματέας τελειώνει το διάβασμα του φύλλου με αυτά τα λόγια: «...κατά συνέπεια, η ποινή θα εκτελεστεί σήμερα κιόλας αφήνοντάς τον στην έρημο χωρίς τρόφιμα και χωρίς νερό. Κυρίως χωρίς νερό. Είπα!». Του λέω με δύναμη: «Πώς δηλαδή... είπα;». Ο Γραμματέας, σηκώνοντας τα φρύδια, επιβεβαιώνει: «Αυτό που είπα, είπα!».

Λίγο μετά βρίσκομαι στη μέση της ερήμου, να ταξιδεύω μέσα σε ένα όχημα συνοδευόμενος από δύο πυροσβέστες. Σταματάμε σε ένα σημείο και ένας από αυτούς μου λέει: «Κατέβα!». Οπότε κατεβαίνω. Το όχημα στρίβει και επιστρέφει από εκεί που ήρθε. Το βλέπω να γίνεται όλο και πιο μικρό καθώς απομακρύνεται ανάμεσα στους αμμόλοφους.

Ο ήλιος δύει, αλλά είναι έντονος. Αρχίζω να διψάω πολύ. Βγάζω το πουκάμισο και το βάζω στο κεφάλι μου. Ερευνώ τριγύρω. Ανακαλύπτω εκεί κοντά μια κοιλότητα στις πλαγιές μερικών αμμόλοφων. Πηγαίνω προς αυτές και καταλήγω να καθίσω στο λεπτό χώρο της σκιάς που προβάλλει η πλαγιά. Ο αέρας αναδύεται έντονα σηκώνοντας ένα σύννεφο άμμου που σκοτεινιάζει τον ήλιο. Βγαίνω από το κοίλωμα φοβούμενος πως θα θαφτώ αν επιδεινωθεί το φαινόμενο. Οι κόκκοι της άμμου χτυπούν τον ακάλυπτο κορμό μου σαν ριπές γυάλινων θραυσμάτων. Λίγο μετά η δύναμη του αέρα με ρίχνει κάτω.

Η αμμοθύελλα κόπασε. Ο ήλιος έδυσε. Στο λυκόφως βλέπω μπροστά μου ένα υπόλευκο ημισφαίριο, μεγάλο όσο ένα πολυώροφο κτίριο. Σκέφτομαι ότι πρόκειται για αντικατοπτρισμό. Παρ' όλα αυτά, σηκώνομαι όρθιος και κατευθύνομαι προς αυτό. Σε μικρή απόσταση, αντιλαμβάνομαι ότι το οικοδόμημα είναι φτιαγμένο από ένα γυαλιστερό υλικό σαν πλαστικό που καθρεφτίζει, ίσως φουσκωμένο με συμπιεσμένο αέρα.

Με υποδέχεται ένα άτομο ντυμένο σύμφωνα με την παράδοση των Βεδουίνων. Μπαίνουμε από έναν σωλήνα στρωμένο με χαλιά. Μετακινείται μια μεταλλική πλάκα και ταυτόχρονα πέφτει πάνω μου αναζωογονητικός αέρας. Βρισκόμαστε στο εσωτερικό του οικοδομήματος. Παρατηρώ ότι όλα είναι αναποδογυρισμένα. Θα έλεγε κανείς ότι το ταβάνι είναι ένα ίσιο πάτωμα από το οποίο κρέμονται διάφορα αντικείμενα. Υπερυψωμένα στρογγυλά τραπέζια με τα πόδια προς τα πάνω, νερά που πέφτοντας σε πίδακες γυρίζουν και ξανανεβαίνουν και ανθρώπινες μορφές καθισμένες στα ψηλά. Καταλαβαίνοντας την έκπληξή μου, ο Βεδουίνος μου δίνει κάτι γυαλιά, λέγοντας: «βάλτα!». Υπακούω κι αποκαθίσταται η κανονικότητα. Μπροστά μου βλέπω μια μεγάλη πηγή απ' όπου ξεπηδάν κάθετοι πίδακες νερού και μετά ξαναπέφτουν. Υπάρχουν τραπέζια και διάφορα αντικείμενα εξαιρετικά συνδυασμένα σε χρώμα και σχήμα.

Με πλησιάζει έρποντας ο Γραμματέας. Λέει ότι είναι τρομερά ζαλισμένος. Οπότε του εξηγώ ότι βλέπει ανάποδα την πραγματικότητα και ότι πρέπει να βγάλει τα γυαλιά του. Τα βγάζει, σηκώνεται με έναν αναστεναγμό ανακούφισης καθώς λέει: «Πραγματικά τώρα είναι όλα καλά μόνο που βλέπω μόνο κοντά». Μετά προσθέτει ότι με έψαχνε για να μου εξηγήσει ότι δεν είμαι εγώ ο άνθρωπος που έπρεπε να δικαστεί, ότι έγινε μια θλιβερή σύγχυση. Αμέσως, βγαίνει από μια πλαϊνή πόρτα.

Κάνοντας μερικά βήματα συναντώ μια ομάδα ανθρώπων που κάθονται σε κύκλο πάνω σε μαξιλάρια. Είναι άτομα μεγάλης ηλικίας και των δύο φύλων, με διαφορετικά φυλετικά χαρακτηριστικά κι ενδυμασίες. Όλοι με όμορφα πρόσωπα. Κάθε φορά που κάποιος απ' αυτούς ανοίγει το στόμα, αναβλύζουν ήχοι σαν από μακρινά γρανάζια, από γιγάντιες μηχανές, από τεράστια ρολόγια. Αλλά επίσης ακούω τον διακεκομμένο ήχο της βροντής, το τρίξιμο των βράχων, την αποκόλληση των παγόβουνων, το ρυθμικό βρυχηθμό των ηφαιστειών, το σύντομο αντίκτυπο της ευγενικής βροχής, το υπόκωφο χτύπημα των καρδιών, τη μηχανή, το μυ, τη ζωή... αλλά όλα αυτά εναρμονισμένα και τέλεια, όπως σε μια αριστοτεχνική ορχήστρα.

Ο Βεδουίνος μου δίνει ακουστικά λέγοντας: «Φόρεσέ τα, είναι μεταφραστές». Τα βάζω και ακούω καθαρά μια ανθρώπινη φωνή. Καταλαβαίνω ότι είναι η ίδια συμφωνία ενός από τους ηλικιωμένους μεταφρασμένη για το αδέξιο αυτί μου. Τώρα όταν ανοίγει το

στόμα ακούω: «...είμαστε οι ώρες, είμαστε τα λεπτά, είμαστε τα δευτερόλεπτα... είμαστε οι διαφορετικές μορφές του χρόνου. Καθώς με σένα υπήρξε κάποιο λάθος, θα σου δώσουμε την ευκαιρία να ξαναρχίσεις τη ζωή σου. Από πού θα ήθελες να την ξεκινήσεις και πάλι; Ίσως από τη γέννηση... Ίσως μια στιγμή πριν την πρώτη αποτυχία. Συλλογίσου».*

Έψαξα να βρω τη στιγμή στην οποία έχασα τον έλεγχο της ζωής μου. Το εξηγώ στον ηλικιωμένο. (*)

«Πολύ καλά», λέει αυτός, «και τι θα κάνεις, αν γυρίσεις σε εκείνη τη στιγμή προκειμένου να πάρεις μια διαφορετική πορεία; Σκέψου ότι δε θα θυμάσαι αυτό που έρχεται μετά. Υπάρχει εναλλακτική», προσθέτει, «μπορείς να γυρίσεις τη στιγμή του πιο μεγάλου λάθους της ζωής σου και, χωρίς να αλλάξεις τα γεγονότα, να αλλάξεις ωστόσο τη σημασία τους. Με αυτόν τον τρόπο μπορείς να δημιουργήσεις μια καινούργια ζωή».

Τη στιγμή που ο ηλικιωμένος σιωπά, βλέπω ότι όλα τριγύρω μου αντιστρέφονται σε χρώματα και φως, σα να μετατρέπονται στο αρνητικό μιας κινηματογραφικής ταινίας... μέχρι που όλα επιστρέφουν στη φυσική τους κατάσταση. Αλλά βρίσκομαι στη στιγμή του μεγάλου λάθους της ζωής μου. (*)

Νά'μαι τη στιγμή που πάω να διαπράξω το λάθος. Και γιατί είμαι υποχρεωμένος να το κάνω; (*)

Δεν υπάρχουν άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν και που δε θέλω να τους δω; Το θεμελιώδες λάθος, σε τι οφείλεται; Τι θα έπρεπε να κάνω αντ' αυτού; Αν δεν κάνω αυτό το λάθος θα αλλάξει το σχήμα της ζωής μου; και θα αυτή είναι χειρότερη ή καλύτερη; (*)

Προσπαθώ να καταλάβω ότι οι περιστάσεις που επενεργούν δεν μπορούν να τροποποιηθούν και τα δέχομαι όλα σαν να ήταν ένα ατύχημα της φύσης, όπως ένας σεισμός ή ένα ποτάμι που, καθώς υπερχειλίζει η κοίτη του, καταστρέφει τις εργασίες και τις κατοικίες των χωρικών. (*)

Προσπαθώ να δεχτώ ότι στα ατυχήματα δεν υπάρχουν ένοχοι. Ούτε η αδυναμία μου· ούτε οι υπερβολές μου· ούτε οι προθέσεις των άλλων μπορούν να τροποποιηθούν σ' αυτή την περίπτωση. (*)

Ξέρω ότι αν τώρα δεν συμφιλιωθώ, η ζωή μου στο μέλλον θα συνεχίσει να σέρνει μαζί της την απογοήτευση. Οπότε, με όλο μου το είναι, συγχωρώ και με συγχωρώ.

Αποδέχομαι αυτό που συνέβη σαν κάτι εκτός του δικού μου ελέγχου και του ελέγχου των άλλων. (*)

Η σκηνή αρχίζει να παραμορφώνεται αναστρέφοντας τις φωτοσκιάσεις, όπως σε ένα αρνητικό φωτογραφίας. Ταυτόχρονα ακούω τη φωνή που μου λέει: «Αν μπορείς να συμφιλιωθείς με το μεγαλύτερο λάθος σου, η απογοήτευσή σου θα πεθάνει και θα μπορέσεις να αλλάξεις το Πεπρωμένο σου...».

Είμαι όρθιος στη μέση της ερήμου. Βλέπω να πλησιάζει ένα όχημα. Του φωνάζω: «Ταξί!». Λίγο μετά κάθομαι άνετα στα πίσω καθίσματα. Κοιτάω τον οδηγό που είναι ντυμένος πυροσβέστης και του λέω: «Πήγαινέ με σπίτι... χωρίς βιασύνη, ώστε να έχω χρόνο να αλλάξω τα ρούχα μου». Σκέφτομαι: «Ποιος δεν υπέφερε περισσότερα από ένα ατυχήματα στη διάρκεια της ζωής του;».

IV. Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Τα χρωματιστά φώτα αναβοσβήνουν στο ρυθμό της μουσικής. Έχω μπροστά μου τον άνθρωπο που ήταν η μεγάλη μου αγάπη. Χορεύουμε αργά και κάθε φορά που αστράφτουν τα φώτα μού φανερώνουν μια λεπτομέρεια του προσώπου του ή του κορμιού του. (*)

Τι απέτυχε μεταξύ μας; Ίσως το χρήμα. (*)

Ίσως εκείνες οι άλλες σχέσεις. (*)

Ίσως οι διαφορετικές βλέψεις. (*)

Ίσως το πεπρωμένο, ή αυτό το τόσο δύσκολο να προσδιοριστεί τότε. (*)

Χορεύω αργά, αλλά τώρα με τον άνθρωπο που ήταν εκείνη η άλλη μεγάλη αγάπη. Κάθε φορά που αστράφτουν τα φώτα μού φανερώνουν μια λεπτομέρεια του προσώπου του ή του κορμιού του. (*)

Τι απέτυχε μεταξύ μας; Ίσως το χρήμα. (*)

Ίσως εκείνες οι άλλες σχέσεις. (*)

Ίσως οι διαφορετικές βλέψεις. (*)

Ίσως το πεπρωμένο, ή αυτό το τόσο δύσκολο να προσδιοριστεί τότε. (*)

Εγώ σε συγχωρώ και με συγχωρώ, γιατί αν ο κόσμος χορεύει γύρω μας και εμείς χορεύουμε, τι μπορούμε να κάνουμε για τις σιδερένιες υποσχέσεις που ήταν πεταλούδες με χρώματα που άλλαζαν.

Διασώζω το καλό και το ωραίο του χθες με σένα. (*)

Και με σένα επίσης. (*)

Και με όλους εκείνους από τους οποίους μαγεύτηκαν τα μάτια μου. (*)

Α, ναι! Η τιμωρία, η υποψία, η εγκατάλειψη, η ατέλειωτη θλίψη και οι πληγές της περηφάνειας είναι το πρόσχημα. Πόσο μικρά φαίνονται πλάι σ' ένα εύθραυστο βλέμμα. Γιατί τα μεγάλα δεινά που θυμάμαι είναι λάθη του χορού κι όχι ο ίδιος ο χορός.

Σε σένα είμαι ευγνώμων για το αμυδρό χαμόγελο. Και σε σένα για τον ψίθυρο. Και σε όλους είμαι ευγνώμων για την ελπίδα μιας αιώνιας αγάπης.

Μένω σε ειρήνη με το χτες που είναι παρόν. Η καρδιά μου είναι ανοιχτή στη θύμηση των ωραίων στιγμών. (*)

V. ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΖΕΥΓΑΡΙ

Περπατώντας σ' έναν ανοιχτό χώρο, που προορίζεται για βιομηχανικές εκθέσεις, βλέπω υπόστεγα και μηχανήματα. Υπάρχουν πολλά παιδιά για τα οποία προορίζονται μηχανικά παιχνίδια υψηλής τεχνολογίας.

Πλησιάζω σ' ένα γίγαντα φτιαγμένο από σκληρό υλικό. Στέκεται όρθιος. Έχει ένα μεγάλο κεφάλι ζωγραφισμένο με ζωηρά χρώματα. Μια σκάλα φτάνει μέχρι το στόμα του. Απ' αυτήν αναρριχώνται τα μικρά μέχρι την τεράστια κοιλότητα, και όταν κάποιος μπαίνει, αυτή κλείνει απαλά. Λίγο μετά, το παιδί ξεπετάγεται από το πίσω μέρος του γίγαντα γλιστρώντας πάνω σε μια τσουλήθρα που καταλήγει στην άμμο. Ένα-ένα μπαίνουν και βγαίνουν τα παιδιά συνοδευόμενα από τη μουσική, που ξεχύνεται από το γίγαντα:

«Ο Γαργαντούας καταπίνει τα παιδιά με πολλή προσοχή, χωρίς να τους κάνει κακό! Αχαχά, αχαχά, με πολλή προσοχή, χωρίς να τους κάνει κακό!».

Αποφασίζω ν' ανέβω από τη σκάλα και μπαίνοντας στο τεράστιο στόμα συναντώ έναν υπάλληλο στην υποδοχή που μου λέει: «Τα παιδιά συνεχίζουν από την τσουλήθρα, οι μεγάλοι από το ασανσέρ».

Ο άντρας συνεχίζει να μου δίνει εξηγήσεις, ενώ κατεβαίνουμε από ένα διαφανή σωλήνα. Σε μια στιγμή του λέω ότι ήδη πρέπει να βρισκόμαστε στο επίπεδο του εδάφους. Εκείνος απαντά πως μόλις περάσαμε τον οισοφάγο, μια και το υπόλοιπο σώμα βρίσκεται κάτω από τη γη, σε αντίθεση με τον παιδικό γίγαντα που βρίσκεται ολόκληρος στην επιφάνεια. «Ναι, υπάρχουν δύο Γαργαντούες σε έναν», με ενημερώνει, «αυτός των παιδιών κι αυτός των μεγάλων. Βρισκόμαστε πολλά μέτρα κάτω από το έδαφος... Ήδη περάσαμε το διάφραγμα, κι έτσι σύντομα θα φτάσουμε σ' ένα πολύ συμπαθητικό μέρος. Κοιτάξτε, τώρα που ανοίγει η πόρτα του ασανσέρ μας, παρουσιάζεται μπροστά μας το στομάχι... Θέλετε να κατεβείτε εδώ; Όπως βλέπετε, είναι ένα μοντέρνο εστιατόριο στο οποίο σερβίρονται πιάτα από όλα τα μέρη του κόσμου».

Λέω στο υπάλληλο της υποδοχής ότι είμαι περίεργος να δω το υπόλοιπο σώμα. Έτσι, συνεχίζουμε να κατεβαίνουμε. «Βρισκόμαστε ήδη στην κάτω κοιλιακή χώρα», αναγγέλλει ο συνομιλητής μου, ενώ ανοίγει την πόρτα. «Έχει μια πολύ πρωτότυπη διακόσμηση. Οι τοίχοι με χρώματα μεταβαλλόμενα είναι σπηλιές με λεπτεπίλεπτη επένδυση. Η κεντρική φωτιά στη μέση του σαλονιού, είναι η γεννήτρια που δίνει ενέργεια σε όλο το γίγαντα. Τα καθίσματα είναι για να ξεκουράζεται ο επισκέπτης. Οι κολώνες που είναι διαμοιρασμένες σε διάφορα σημεία επιτρέπουν να παίξει κανείς κρυφτό... μπορεί κάποιος να εμφανίζεται και να εξαφανίζεται πίσω απ' αυτές. Είναι πιο

αστείο αν είναι περισσότεροι οι επισκέπτες που συμμετέχουν. Καλά, σας αφήνω εδώ αν αυτό επιθυμείτε. Φτάνει να πλησιάσετε την είσοδο του ασανσέρ για να ανοίξει η πόρτα και να μπορέσετε να επιστρέψετε στην επιφάνεια. Όλα είναι αυτόματα... ένα θαύμα, δε νομίζετε;».

Η πόρτα κλείνει και μένω μόνος στο χώρο.

Νομίζω ότι βρίσκομαι μέσα στη θάλασσα. Ένα μεγάλο ψάρι περνάει από μέσα μου και καταλαβαίνω ότι τα κοράλλια, τα φύκια και τα διάφορα ζωντανά είδη είναι τρισδιάστατες προβολές που δημιουργούν ένα απίστευτα ρεαλιστικό αποτέλεσμα. Κάθομαι να παρατηρήσω χωρίς βιασύνη το χαλαρωτικό θέαμα. Ξαφνικά, βλέπω ότι από την κεντρική φωτιά βγαίνει μια ανθρώπινη μορφή με το πρόσωπο καλυμμένο. Με πλησιάζει αργά. Σταματώντας σε μικρή απόσταση, λέει: «Καλημέρα, είμαι μια ολογραφία. Άντρες και γυναίκες προσπαθούν να βρουν σε μένα το ιδανικό τους ζευγάρι. Είμαι προγραμματισμένη να πάρω την όψη που εσείς ψάχνετε, αλλά ποια είναι αυτή η όψη; Εγώ δεν μπορώ να κάνω τίποτε χωρίς μια μικρή προσπάθεια από την πλευρά σας. Αλλά αν το αποπειραθείτε, τα εγκεφαλικά σας κύματα θα αποκωδικοποιηθούν, θα ενισχυθούν, θα μεταδοθούν και θα επανακωδικοποιηθούν στον κεντρικό υπολογιστή ο οποίος, με τη σειρά του, θα κάνει τις ανασυνθέσεις που θα μου επιτρέψουν να σκιαγραφήσω σιγά-σιγά την ταυτότητά μου».

«Οπότε λοιπόν, τι κάνω;» - τη ρωτώ.

«Σας συστήνω», εξηγεί, «να προχωρήσετε με την ακόλουθη σειρά: σκεφτείτε τα κοινά χαρακτηριστικά που είχαν όλα τα άτομα με τα οποία συνδεθήκατε συναισθηματικά. Μην αναφερθείτε μόνο στο σώμα ή στο πρόσωπο, αλλά και στους χαρακτήρες. Για παράδειγμα: ήταν προστατευτικά, ή αντίθετα, σας ενέπνεαν την ανάγκη να τους παρέχετε προστασία;» (*)

«Ήταν άνθρωποι γενναίοι, ντροπαλοί, φιλόδοξοι, απατεώνες, ονειροπόλοι ή σκληροί;» (*)

«Και τώρα τι κοινό δυσάρεστο, ή κατακριτέο, ή αρνητικό είχαν;» (*)

«Ποια ήταν τα θετικά τους χαρακτηριστικά;» (*)

«Σε ποιο σημείο έμοιαζε η αρχή όλων αυτών των σχέσεων;» (*)

«Σε ποιο σημείο έμοιαζε το τέλος;» (*)

«Δοκιμάστε να θυμηθείτε με ποια άτομα θελήσατε να συσχετιστείτε χωρίς να προκύψει και γιατί δεν προέκυψε.» (*)

«Τώρα προσοχή, θα αρχίσω να παίρνω τις μορφές που εσείς επιθυμείτε. Υποδείξτε μου κι εγώ θα το κάνω στην εντέλεια. Είμαι έτοιμη, σκεφτείτε λοιπόν: Πώς πρέπει να περπατάω; Πώς είμαι ντυμένη; Τι ακριβώς κάνω; Πώς μιλάω; Σε ποιο μέρος είμαστε και τι κάνουμε;»

«Κοίτα το πρόσωπό μου, έτσι όπως είναι!» (*)

«Κοίτα στο βάθος των ματιών μου, γιατί έπαψα πια να είμαι μια προβολή για να μεταβληθώ σε κάτι αληθινό... κοίτα στο βάθος των ματιών μου και πες μου γλυκά τι βλέπεις σ' αυτά» (*)

Σηκώνομαι για ν' αγγίξω τη μορφή αλλά εκείνη μου ξεφεύγει, εξαφανίζεται πίσω από μια κολώνα. Όταν φτάνω εκεί διαπιστώνω ότι έχει χαθεί στον αέρα. Ωστόσο, αισθάνομαι στον ώμο μου ένα χέρι που ακουμπά απαλά, ενώ κάποιος λέει: «Μην κοιτάς προς τα πίσω. Πρέπει να σου αρκεί να ξέρεις ότι είμαστε πολύ κοντά ο ένας στον άλλο και ότι, χάρη σ' αυτό, μπορούν να ξεκαθαριστούν οι αναζητήσεις σου». Τη στιγμή που τελειώνει η φράση, γυρίζω για να δω ποιος βρίσκεται πλάι μου, αλλά αντιλαμβάνομαι μόνο μια σκιά που φεύγει. Ταυτόχρονα, η κεντρική φωτιά βρυχάται και δυναμώνει τη λάμψη της, τυφλώνοντάς με.

Συνειδητοποιώ ότι η σκηνογραφία και η προβολή δημιούργησαν το κατάλληλο περιβάλλον για να αναδυθεί η ιδανική εικόνα. Αυτή η εικόνα που βρίσκεται μέσα μου και που σχεδόν με άγγιξε, αλλά που από μια ακατανόητη ανυπομονησία εξαφανίστηκε μέσα από τα δάχτυλά μου. Ξέρω ότι βρέθηκε κοντά μου κι αυτό μου φτάνει. Ωστόσο, διαπιστώνω ότι ο κεντρικός υπολογιστής δεν μπόρεσε να προβάλλει μια απτή εικόνα όπως αυτή που αισθάνθηκα πάνω στον ώμο μου...

Φτάνω στην είσοδο του ασανσέρ. Η πόρτα ανοίγει και τότε ακούω ένα παιδικό τραγούδι: «Ο Γαργαντούας καταπίνει τους μεγάλους με πολλή προσοχή χωρίς να τους κάνει κακό! Αχαχά, αχαχά, με πολλή προσοχή, χωρίς να τους κάνει κακό!».

VI. Η ΜΝΗΣΙΚΑΚΙΑ

Είναι νύχτα. Βρίσκομαι σε μια αρχαία πόλη που διασχίζεται από κανάλια νερού τα οποία περνούν κάτω από τις γέφυρες των δρόμων. Γερμένος πάνω σ' ένα κιγκλίδωμα, κοιτάζω προς τα κάτω την αργή μετατόπιση μιας υγρής και θολής μάζας. Παρά την ομίχλη, καταφέρνω να δω πάνω σε μια άλλη γέφυρα μια ομάδα ανθρώπων. Ίσα που ακούω τα μουσικά όργανα που συνοδεύουν φωνές θλιβερά παράφωνες. Μακρινές κωδωνοκρουσίες φτάνουν, κυλώντας σαν κύματα θρήνου που κολλάνε, έως εμένα.

Η ομάδα των ανθρώπων έφυγε, οι καμπάνες σώπασαν.

Σε ένα διαγώνιο πέρασμα, νοσηρά φώτα με φθορίζοντα χρώματα ίσα που φωτίζουν. Ξεκινώ το δρόμο μου μπαίνοντας στην ομίχλη. Αφού περιπλανιέμαι σε σοκάκια και γέφυρες καταλήγω σ' έναν ανοιχτό χώρο. Είναι μια τετράγωνη πλατεία, φαινομενικά άδεια. Το πλακόστρωτο δάπεδο με οδηγεί σε μια άκρη σκεπασμένη με ακίνητα νερά.

Η βάρκα, που μοιάζει με άμαξα, με περιμένει εκεί μπροστά. Αλλά πρώτα πρέπει να περάσω ανάμεσα από δύο μακριές σειρές γυναικών. Ντυμένες με μαύρους χιτώνες και κρατώντας δαυλούς, λένε εν χορώ καθώς περνώ:

«Ω θάνατε, που η χωρίς όρια αυτοκρατορία σου
φτάνει παντού σ' αυτούς που ζουν.

Από σένα τα χρονικά όρια της ηλικίας που μας έχει παραχωρηθεί να φτάσουμε
εξαρθώνται.

Ο αιώνιος ύπνος σου αφανίζει τα πλήθη,

μια και κανείς δεν διαφεύγει της ισχυρής ορμής σου.

Εσύ, μονάχα, κατέχεις την κρίση που δίνει άφεση

και δεν υπάρχει τέχνη που να μπορεί να επιβληθεί στο ξέσπασμά σου,
ούτε ικεσία που να ανακαλεί το σχέδιό σου».

Καθώς ανεβαίνω στην άμαξα δέχομαι τη βοήθεια του βαρκάρη που, στη συνέχεια, μένει όρθιος πίσω μου. Βολεύομαι σε μια ευρύχωρη θέση. Αντιλαμβάνομαι ότι ανυψωνόμαστε μέχρι που μένουμε ελαφρά αποκολλημένοι από το νερό. Τότε, αρχίζουμε να μετακινούμαστε αιωρούμενοι πάνω από μια ανοιχτή και ακίνητη θάλασσα, σαν καθρέφτης χωρίς τέλος, που αντανακλά το φεγγάρι.

Φτάσαμε στο νησί. Το νυχτερινό φως επιτρέπει να δει κανείς ένα μακρύ μονοπάτι περιτοιχισμένο από κυπαρίσσια. Η βάρκα ακουμπά στο νερό, ελαφρά ταλαντευόμενη. Κατεβαίνω απ' αυτή, ενώ ο βαρκάρης παραμένει απαθής.

Προχωρώ ευθεία ανάμεσα από τα δέντρα που σφυρίζουν με τον αγέρα. Ξέρω ότι τα βήματά μου παρακολουθούνται. Προαισθάνομαι ότι υπάρχει κάποιος ή κάτι κρυμμένο μπροστά. Σταματάω. Πίσω από ένα δέντρο η σκιά με καλεί με νεύματα αργά. Πηγαίνω προς αυτή και με το που φτάνω σχεδόν, μια βαριά ανάσα, ένας στεναγμός θανάτου κολλά στο πρόσωπό μου. «Βοήθησέ με!», μουρμουρίζει, «ξέρω ότι ήρθες να με ελευθερώσεις από αυτή την συγχυσμένη φυλακή. Μόνο εσύ μπορείς να το κάνεις... Βοήθησέ με!».

Η σκιά εξηγεί ότι είναι εκείνο το άτομο με το οποίο μνησικακώ βαθιά. (*)

Και, σα να μάντεψε τη σκέψη μου, προσθέτει: «Δεν έχει σημασία αν εκείνος με τον οποίο σε δένει η πιο βαθιά μνησικακία έχει πεθάνει ή βρίσκεται στη ζωή, μια και η κυριαρχία της σκοτεινής ανάμνησης δε σέβεται σύνορα».

Μετά συνεχίζει: «Ούτε υπάρχει διαφορά αν το μίσος και η επιθυμία εκδίκησης έχουν δέσει κόμπο στην καρδιά σου από τότε που ήσουν παιδί ή μόλις χθες. Ο χρόνος μας είναι ακίνητος, γι' αυτό πάντα ενεδρεύουμε για να βγούμε παραμορφωμένοι σα διάφοροι φόβοι, όταν δίνεται η κατάλληλη ευκαιρία. Και αυτοί οι φόβοι είναι η εκδίκησή μας για το φάρμακι που πρέπει κάθε φορά να δοκιμάζουμε».

Ενώ τον ρωτάω τι πρέπει να κάνω, μια φεγγαραχτίδα φωτίζει αδύναμα το καλυμμένο με ένα μαντήλι κεφάλι του. Στη συνέχεια, το φάντασμα αφήνει να το δω καθαρά και σ' αυτό αναγνωρίζω τα χαρακτηριστικά εκείνου που μου άνοιξε την πιο μεγάλη πληγή. (*)

Του λέω πράγματα που δε θα έλεγα ποτέ σε κανένα' του μιλώ με όσο μεγαλύτερη ειλικρίνεια μπορώ. (*)

Μου ζητά να ξανασκεφτώ το πρόβλημα και να του εξηγήσω τις πιο σημαντικές λεπτομέρειες χωρίς περιορισμό, ακόμη και αν οι εκφράσεις μου είναι προσβλητικές. Μου τονίζει να μην παραλείψω να αναφέρω καμιά πικρία που αισθάνομαι γιατί αλλιώς θα μείνει αιχμάλωτη για πάντα. Έτσι, προχωρώ σύμφωνα με τις οδηγίες του. (*)

Αμέσως μου δείχνει μια δυνατή αλυσίδα η οποία τον δένει σε ένα κυπαρίσσι. Εγώ, χωρίς ν' αμφιβάλλω στιγμή, τη σπάω με ένα απότομο τράβηγμα. Σα συνέπεια, το μαντήλι πέφτει άδαιο και μένει απλωμένο στο έδαφος, την ίδια ώρα που μια μορφή διαλύεται στον αέρα και η φωνή απομακρύνεται προς τα ύψη, επαναλαμβάνοντας λέξεις που έχω ήδη γνωρίσει: "Τώρα αποχαιρετώ σε! Η λαμπυρίδα αναγγέλλει πια τον ερχομό της αυγής και αρχίζει να ωχριά ανήμπορη η φωτιά της. Αντίο, αντίο, αντίο! Να με θυμάσαι!"

Καταλαβαίνοντας ότι σύντομα θα χαράξει, κάνω μεταβολή για να επιστρέψω στη βάρκα, αλλά πρώτα μαζεύω το μαντήλι που έμεινε στα πόδια μου. Το ρίχνω σταυρωτά στους ώμους μου και παίρνω βιαστικά το δρόμο της επιστροφής. Ενώ πλησιάζω στην ακτή, μερικές φευγαλέες σκιές με ρωτάνε αν κάποια μέρα θα επιστρέψω να ελευθερώσω κι άλλες μνησικακίες.

Φτάνοντας κοντά στη θάλασσα, βλέπω μια ομάδα γυναικών ντυμένων με λευκούς χιτώνες που κρατάνε ψηλά ξέχωρους δαυλούς. Φτάνοντας στην άμαξα, δίνω το μαντήλι στο βαρκάρη. Αυτός, με τη σειρά του, το παραδίδει στις γυναίκες. Μια απ' αυτές του βάζει φωτιά. Το μαντήλι αρπάζει και καίγεται γρήγορα χωρίς ν' αφήσει στάχτες. Εκείνη τη στιγμή, αισθάνομαι μια μεγάλη ανακούφιση, σα να είχα συγχωρήσει με ειλικρίνεια μια μεγάλη αδικία. (*)

Ανεβαίνω στη βάρκα, που τώρα έχει την όψη μιας μοντέρνας αθλητικής λέμβου. Καθώς αφήνουμε την ακτή χωρίς ν' ανάψουμε ακόμη τη μηχανή, ακούω το χορό των γυναικών που λέει:

«Εσύ έχεις τη δύναμη να αφυπνίσεις αυτόν που έχει πέσει σε λήθαργο,
ενώνοντας την καρδιά με το κεφάλι,
ελευθερώνοντας το νου από το κενό,
απομακρύνοντας τα σκοτάδια του εσωτερικού βλέμματος και της λήθης.
Πήγαινε, μακάρια εξουσία. Μνήμη αληθινή, που κατευθύνεις τη ζωή προς το ορθό νόημα».

Η μηχανή παίρνει μπρος τη στιγμή που αρχίζει να ανεβαίνει ο ήλιος στο θαλάσσιο ορίζοντα. Κοιτάζω το νεαρό βαρκάρη με το δυνατό και καθαρό πρόσωπο, ενώ επιταχύνει χαμογελαστός προς τη θάλασσα.

Τώρα που πλησιάζουμε με μεγάλη ταχύτητα, ολοένα αναπηδάμε στα απαλά κύματα. Οι αχτίδες του ήλιου χρυσώνουν τους περήφανους θόλους της πόλης, ενώ τριγύρω της φτερουγίζουν περιστέρια σε χαρούμενα σμήνη. (*)

VII. Η ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Επιπλέω ανάσκελα σε μια λίμνη. Η θερμοκρασία είναι πολύ ευχάριστη. Χωρίς προσπάθεια, μπορώ να κοιτάζω και στις δύο πλευρές του σώματός μου ανακαλύπτοντας ότι το κρυστάλλινο νερό μου επιτρέπει να δω το βυθό.

Ο ουρανός έχει ένα φωτεινό γαλανό χρώμα. Πολύ κοντά υπάρχει μια παραλία με απαλή, σχεδόν λευκή άμμο. Είναι ένας ορμίσκος όπου φτάνουν τα νερά της θάλασσας χωρίς κύμα.

Αισθάνομαι ότι το σώμα μου επιπλέει μαλακά και ότι χαλαρώνει όλο και πιο πολύ, δίνοντάς μου μια εξαιρετική αίσθηση ευεξίας.

Κάποια στιγμή, αποφασίζω να γυρίσω από την άλλη κι έτσι αρχίζω να κολυμπάω με πολλή αρμονία μέχρι που φτάνω στην παραλία και βγαίνω περπατώντας αργά.

Το τοπίο είναι τροπικό. Βλέπω φοίνικες και δέντρα καρύδας, ενώ αισθάνομαι στο δέρμα μου την επαφή με τον ήλιο και την αύρα.

Ξαφνικά, δεξιά μου, ανακαλύπτω μια σπηλιά. Κοντά σε αυτήν κυλούν ελικοειδώς τα διάφανα νερά ενός ρυακιού. Πλησιάζω, όταν βλέπω μέσα στη σπηλιά τη μορφή μιας γυναίκας. Στο κεφάλι της είναι ακουμπισμένο ένα στεφάνι από λουλούδια. Καταφέρνω να δω τα όμορφα μάτια, αλλά δεν μπορώ να προσδιορίσω την ηλικία της. Σε κάθε περίπτωση, πίσω απ' αυτό το πρόσωπο που ακτινοβολεί καλοσύνη και κατανόηση, διαισθάνομαι μια μεγάλη σοφία. Μένω να τη θαυμάζω ενώ η φύση σιωπά.

«Είμαι η προστάτιδα της ζωής», μου λέει. Της απαντώ ντροπαλά ότι δεν καταλαβαίνω καλά τη σημασία της φράσης. Εκείνη τη στιγμή βλέπω ένα ελαφάκι που γλείφει το χέρι της. Τότε, με καλεί να μπω στη σπηλιά, υποδεικνύοντάς μου στη συνέχεια να καθίσω στην άμμο απέναντι από ένα λείο τοίχο από βράχο. Τώρα δεν μπορώ να τη δω, αλλά ακούω που μου λέει: «Ανάπνευσε απαλά και πες μου τι βλέπεις». Αρχίζω να αναπνέω αργά και βαθιά. Εκείνη τη στιγμή, εμφανίζεται στο βράχο μια καθαρή εικόνα της θάλασσας. Εισπνέω και τα κύματα φτάνουν στην παραλία. Εκπνέω και αποτραβιούνται. Μου λέει: «Όλα στο σώμα σου είναι ρυθμός και ομορφιά. Τόσες φορές έχεις απαρνηθεί το σώμα σου, χωρίς να καταλαβαίνεις το θαυμαστό όργανο που διαθέτεις για να εκφράζεσαι στον κόσμο». Εκείνη τη στιγμή, εμφανίζονται στο βράχο διάφορες σκηνές της ζωής μου στις οποίες διακρίνω ντροπή, φόβο κι αποστροφή για σημεία του σώματός μου. Οι εικόνες διαδέχονται η μια την άλλη. (*)

Νιώθω άβολα καταλαβαίνοντας ότι εκείνη βλέπει τις σκηνές, αλλά ηρεμώ αμέσως. Κατόπιν προσθέτει: «Ακόμη και στην αρρώστια και στα γηρατεία, το σώμα θα είναι ο πιστός σκύλος που θα σε συνοδεύει μέχρι την τελευταία στιγμή. Μην το απαρνιέσαι όταν δεν μπορεί να ανταποκριθεί στα καπρίτσια σου. Στο μεταξύ, κάνε το δυνατό και υγιές. Φρόντισέ το για να βρίσκεται στην υπηρεσία σου και καθοδηγήσου μόνο από τις γνώμες των σοφών. Εγώ που έχω περάσει απ' όλες τις εποχές, ξέρω καλά ότι η ίδια η ιδέα της ομορφιάς αλλάζει. Αν δε θεωρείς το σώμα σου σα νά 'ναι ο πιο κοντινός σου φίλος, αυτό λυπάται και αρρωσταίνει. Γι' αυτό, θα πρέπει να το δεχτείς πλήρως. Αυτό είναι το όργανο που διαθέτεις για να εκφράζεσαι στον κόσμο... Θέλω τώρα να δεις, ποιο μέρος του είναι αδύνατο και λιγότερο υγιές». Αμέσως εμφανίζεται η εικόνα αυτής της περιοχής του σώματός μου. (*)

Τότε, εκείνη ακουμπά το χέρι της σ' αυτό το σημείο και νιώθω μια αναζωογονητική θερμότητα. Εγγράφω κύματα ενέργειας που απλώνονται στο σημείο και βιώνω μια πολύ βαθιά αποδοχή του σώματός μου έτσι όπως είναι. (*)

«Φρόντιζε το σώμα σου, ακολουθώντας μόνο τις γνώμες των σοφών και μην το αναστατώνεις με αδιαθεσίες που βρίσκονται μόνο στη φαντασία σου. Τώρα πήγαινε, πλήρης ζωτικότητας και εν ειρήνη».

Βγαίνοντας από τη σπηλιά ανακουφισμένος και υγιής, πίνω το κρυστάλλινο νερό του ρυακιού που με αναζωογονεί πλήρως.

Ο ήλιος και η αύρα φιλούν το σώμα μου. Περιπατώ πάνω στη λευκή άμμο προς τη λίμνη και φτάνοντας βλέπω για μια στιγμή τη φιγούρα της προστάτιδας της ζωής που αντανακλάται στοργικά στα βαθιά.

Μπαίνω στο νερό. Το σώμα μου είναι ένα απέραντο απάγκιο. (*)

VII. Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΔΡΑΣΗ

Κινούμαστε γρήγορα σ' ένα μεγάλο αυτοκινητόδρομο. Δίπλα μου οδηγεί ένα άτομο που δεν έχω ξαναδεί ποτέ. Στις πίσω θέσεις, δύο γυναίκες και ένας άντρας κι αυτοί άγνωστοι. Το αυτοκίνητο τρέχει περιτριγυρισμένο από άλλα οχήματα που κινούνται απερίσκεπτα, σαν οι οδηγοί τους να ήταν μεθυσμένοι ή τρελοί. Δεν είμαι σίγουρος αν ξημερώνει ή αν πέφτει η νύχτα.

Ρωτάω το σύντροφό μου τι συμβαίνει. Αυτός με κοιτάει λοξά και μου απαντάει σε μια παράξενη γλώσσα: "Rex voluntas". Ανοίγω το ραδιόφωνο, που μου επιστρέφει ισχυρές ηλεκτρικές εκκενώσεις και θόρυβο ηλεκτρικών παρεμβολών. Καταφέρνω παρ' όλα αυτά να ακούσω μια αδύναμη μεταλλική φωνή που επαναλαμβάνει μονότονα: "...rex voluntas... rex voluntas ...rex voluntas...".

Η μετακίνηση των οχημάτων επιβραδύνεται, ενώ βλέπω στην άκρη του δρόμου πολλά αναποδογυρισμένα αυτοκίνητα και μια πυρκαγιά που εξαπλώνεται ανάμεσά τους. Όπως σταματάμε, εγκαταλείπουμε όλοι το αυτοκίνητο και τρέχουμε προς τα χωράφια μέσα σε μια θάλασσα ανθρώπων που χυμάρει τρομοκρατημένη.

Κοιτάζω πίσω και βλέπω, ανάμεσα στον καπνό και τις φλόγες, πολλούς άτυχους που έμειναν θανάσιμα εγκλωβισμένοι, όμως είμαι αναγκασμένος να τρέχω παρασυρμένος από την ανθρώπινη ορδή που με πηγαίνει σπρώχνοντας. Μέσα σ' αυτό το παραλήρημα, προσπαθώ μάταια να φτάσω σε μια γυναίκα που προστατεύει το παιδί της, ενώ ο όχλος περνά από πάνω της και πολλοί πέφτουν στο χώμα.

Καθώς γενικεύεται η αταξία και η βία, αποφασίζω να μετακινηθώ ελαφρά διαγωνίως, πράγμα που μου επιτρέπει να απομακρυνθώ απ' το σύνολο. Βάζω στόχο ένα μέρος πιο ψηλά όπου αναγκαστικά επιβραδύνεται το τρέξιμο των αποτρελαμένων. Πολλοί καταρρέοντας αρπάζονται από τα ρούχα μου κάνοντάς τα κομμάτια. Όμως διαπιστώνω ότι η πυκνότητα του πλήθους μειώνεται σιγά-σιγά.

Κατάφερα να γλυτώσω και τώρα συνεχίζω να ανεβαίνω, σχεδόν χωρίς ανάσα. Όπως σταματάω μια στιγμή, αντιλαμβάνομαι ότι το πλήθος ακολουθεί μια κατεύθυνση αντίθετη από τη δική μου, σίγουρα κάνοντας την σκέψη ότι κατεβαίνοντας θα μπορέσει να βγει πιο γρήγορα από αυτήν την κατάσταση. Διαπιστώνω με τρόπο ότι εκείνο το κομμάτι γης κόβεται από έναν γκρεμό. Φωνάζω με όλες μου τις δυνάμεις για να προειδοποιήσω, τουλάχιστον αυτούς που είναι πιο κοντά μου, για την επικείμενη καταστροφή. Τότε ένας άντρας ξεχωρίζει από το πλήθος και με πλησιάζει τρέχοντας. Τα ρούχα του είναι κατασχισμένα και είναι γεμάτος πληγές. Ωστόσο η ιδέα ότι μπορεί

να σωθεί με γεμίζει μεγάλη χαρά. Όπως φτάνει, απλώνει το χέρι να με γραπώσει και φωνάζοντας σαν τρελός, δείχνει προς τα κάτω. Δεν καταλαβαίνω τη γλώσσα του αλλά νομίζω ότι θέλει τη βοήθειά μου για να σώσει κάποιον. Του λέω να περιμένει λίγο, γιατί αυτή τη στιγμή είναι αδύνατο... Ξέρω ότι δε με καταλαβαίνει.

Η απόγνωσή του με κάνει κομμάτια. Ο άντρας τότε προσπαθεί να γυρίσει πίσω, οπότε τον ρίχνω μπρούμυτα κάτω. Μένει στη γη στενάζοντας πικρά. Από τη μεριά μου καταλαβαίνω ότι του έσωσα τη ζωή και τη συνείδηση, γιατί αυτός προσπάθησε να σώσει κάποιον, αλλά τον εμπόδισαν.

Ανεβαίνω λίγο ακόμη και φτάνω σε ένα χωράφι με καλλιέργειες. Η γη είναι μαλακή και πρόσφατα οργωμένη από τρακτέρ. Ακούω από απόσταση πυροβολισμούς και νομίζω ότι καταλαβαίνω τι συμβαίνει. Απομακρύνομαι βιαστικά από εκείνο το μέρος. Μετά από λίγο σταματάω. Όλα είναι ήσυχα. Κοιτάω προς την πόλη και βλέπω μια μακάβρια λάμψη.

Αρχίζω να αισθάνομαι το έδαφος να τρέμει κάτω από τα πόδια μου κι ένας βρυχηθμός που φτάνει από τα βάθη της γης με προειδοποιεί για την επικείμενη σεισμική δόνηση. Αμέσως μετά χάνω την ισορροπία μου. Απομένω στο έδαφος, κουλουριασμένος στο πλάι αλλά κοιτώντας τον ουρανό, βορά μιας ισχυρής ναυτίας.

Ο σεισμός σταμάτησε. Βλέπω ένα τεράστιο φεγγάρι σα σκεπασμένο με αίμα.

Κάνει αφόρητη ζέστη, κι αναπνέω τον καυστικό αέρα της ατμόσφαιρας. Εν τω μεταξύ, συνεχίζω να μην καταλαβαίνω αν ξημερώνει ή αν πέφτει η νύχτα...

Ενώ ήδη κάθομαι, ακούω ένα αυξανόμενο βουητό. Λίγο μετά, σκεπάζοντας τον ουρανό, περνούν εκατοντάδες αεροσκάφη σα θανατηφόρα έντομα, που χάνονται προς έναν άγνωστο προορισμό.

Βρίσκω κοντά μου ένα μεγάλο σκύλο που, κοιτάζοντας το φεγγάρι, αρχίζει να ουρλιάζει σα λύκος. Τον φωνάζω. Το ζώο πλησιάζει δειλά. Φτάνει δίπλα μου. Του χαϊδεύω απαλά το ανασηκωμένο τρίχωμα. Αντιλαμβάνομαι ένα διαλείπον τρεμούλιασμα στο σώμα του. Ο σκύλος μ' αφήνει κι αρχίζει να απομακρύνεται. Σηκώνομαι και τον ακολουθώ. Έτσι προχωράμε σ' έναν πετρώδη πια χώρο μέχρις ότου να φτάσουμε σε ένα ρυάκι. Το ζώο διψασμένο ορμάει και αρχίζει να πίνει αχόρταγα νερό, αλλά αμέσως υποχωρεί και πέφτει κάτω. Πλησιάζω, το αγγίζω και διαπιστώνω ότι είναι νεκρό.

Αισθάνομαι έναν καινούργιο σεισμό που απειλεί να με ρίξει κάτω, αλλά περνάει. Γυρίζω και διακρίνω, μακριά στον ουρανό, τέσσερις σχηματισμούς νεφών που προχωρούν με μια υπόκωφη βοή βροντής. Τα πρώτα είναι άσπρα, τα δεύτερα κόκκινα, τα τρίτα μαύρα και τα τέταρτα κίτρινα. Κι αυτά τα σύννεφα μοιάζουν με τέσσερις

οπλισμένους καβαλάρηδες που, πάνω σε άλογα καταιγίδας, διασχίζουν τους ουρανούς και ρημάζουν κάθε ζωή πάνω στη γη.

Τρέχω προσπαθώντας να ξεφύγω από τα σύννεφα. Καταλαβαίνω ότι αν με αγγίξει η βροχή, θα μολυνθώ. Συνεχίζω να τρέχω μα, ξαφνικά, υψώνεται μπροστά μου μία κολοσσιαία μορφή. Είναι ένας γίγαντας που μου κλείνει τον δρόμο. Κραδαίνει απειλητικά ένα πύρινο σπαθί. Του φωνάζω ότι πρέπει να συνεχίσω γιατί πλησιάζουν τα ραδιενεργά σύννεφα. Αυτός μου απαντά ότι είναι ένα ρομπότ τοποθετημένο εκεί για να εμποδίζει το πέρασμα στους καταστροφικούς ανθρώπους. Συμπληρώνει ότι είναι οπλισμένος με ακτίνες και με προειδοποιεί να μην πλησιάσω. Βλέπω ότι ο γίγαντας χωρίζει καθαρά δύο χώρους: εκείνον από τον οποίο προέρχομαι, που είναι πετρώδης και ζοφερός, από εκείνον τον άλλο, τον γεμάτο ζωή και βλάστηση. Οπότε του φωνάζω: «Πρέπει να με αφήσεις να περάσω γιατί έκανα μια καλή πράξη».

- Τι είναι μια καλή πράξη; ρωτάει το ρομπότ.
- Είναι μια δράση που κατασκευάζει, που συνεργάζεται με τη ζωή.
- Τέλος πάντων, μου λέει, τι το ενδιαφέρον έκανες;
- Έσωσα έναν άνθρωπο από σίγουρο θάνατο και επιπλέον έσωσα τη συνείδησή του.

Αμέσως ο γίγαντας παραμερίζει και εγώ πηδάω στο προστατευμένο έδαφος τη στιγμή που πέφτουν οι πρώτες σταγόνες της βροχής.

Μπροστά μου είναι ένα αγρόκτημα. Εκεί κοντά το σπίτι των χωρικών. Από τα παράθυρά του αχνοφέγγει ένα απαλό φως. Μόλις τώρα καταλαβαίνω ότι ξεκινά η μέρα.

Φτάνοντας στο σπίτι, η πόρτα ανοίγει και ένας τραχύς άντρας με καλοσυνάτη όψη με προσκαλεί να περάσω. Μέσα υπάρχει μια πολυμελής οικογένεια που ετοιμάζεται για τις δραστηριότητες της ημέρας. Με βάζουν να καθίσω στο τραπέζι στο οποίο υπάρχει απλό και αναζωογονητικό φαγητό. Σύντομα, βρίσκομαι να πίνω καθαρό νερό που είναι τόσο φρέσκο σα να βγαίνει από την πηγή. Μερικά παιδιά παίζουν τρέχοντας γύρω μου.

«Αυτή τη φορά», λέει ο οικοδεσπότης μου, «ξεφύγατε. Όμως όταν θα πρέπει ξανά να περάσετε το όριο του θανάτου ποια συνοχή θα μπορέσετε να επιδείξετε;»

Του ζητάω περισσότερες εξηγήσεις, γιατί τα λόγια του μου φαίνονται παράξενα. Αυτός μου εξηγεί: «Προσπαθήστε να θυμηθείτε αυτό που ονομάζουμε «καλές πράξεις» (για να τους δώσουμε ένα όνομα) που έχετε κάνει στη ζωή σας. Βεβαίως δε μιλώ για εκείνες τις «καλές πράξεις» που κάνει ο κόσμος περιμένοντας κάποιου τύπου ανταμοιβή. Πρέπει να θυμηθείτε μόνο εκείνες που σας άφησαν την αίσθηση ότι αυτό που κάνατε προς τους άλλους είναι το καλύτερο γι' αυτούς τους άλλους... τόσο απλά. Σας δίνω τρία λεπτά για να ξαναδείτε τη ζωή σας και να επαληθεύσετε πόση εσωτερική φτώχεια

υπάρχει σε σας, καλέ μου φίλε. Και μια τελευταία σύσταση: αν έχετε παιδιά ή πολύ αγαπημένους ανθρώπους, μην μπερδεύετε αυτό που επιθυμείτε γι' αυτούς, με αυτό που είναι καλύτερο γι' αυτούς». Αφού το λέει, βγαίνει από το σπίτι αυτός κι όλη η οικογένειά του. Μένω μόνος, διαλογιζόμενος τη συμβουλή του χωρικού.(*)

Μετά από λίγο, ο χωρικός ξαναμπαίνει και μου λέει: «Είδατε πόσο άδειος είστε μέσα σας κι αν δεν είστε άδειος, είναι γιατί είστε μπερδεμένος. Δηλαδή, σε κάθε περίπτωση, είστε άδειος μέσα σας. Επιτρέψτε μου να σας κάνω μία σύσταση και σας παρακαλώ να τη δεχτείτε, γιατί είναι το μόνο που θα σας βοηθήσει στη συνέχεια. Από σήμερα μην αφήσετε να περάσει ούτε μια μέρα χωρίς να γεμίσετε τη ζωή σας».

Αποχαιρετιόμαστε. Από μακριά ακούω που μου φωνάζει: «Πείτε στον κόσμο αυτό που εσείς ήδη πια ξέρετε».

Απομακρύνομαι από το αγρόκτημα κατευθυνόμενος προς την πόλη μου.

Αυτό έμαθα σήμερα: όταν το ανθρώπινο ον σκέφτεται μόνο τα δικά του συμφέροντα και τα προσωπικά του προβλήματα, φέρνει το θάνατο στην ψυχή και όλα όσα αγγίζει πεθαίνουν μαζί του.

ΙΧ. ΟΙ ΨΕΥΤΙΚΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

Έφτασα στον τόπο που μου σύστησαν. Βρίσκομαι μπροστά στο σπίτι του γιατρού. Μια μικρή πινακίδα προειδοποιεί: «Εσύ που εισέρχεσαι, άφησε κάθε ελπίδα».

Αφού καλέσω, ανοίγει η πόρτα και μια νοσοκόμα με αφήνει να περάσω. Δείχνει μια καρέκλα στην οποία κάθομαι. Εκείνη κάθεται πίσω από ένα τραπέζι, απέναντί μου. Παίρνει ένα χαρτί και, αφού το βάζει στη γραφομηχανή της, ρωτάει: - Όνομα; και εγώ απαντάω. - Ηλικία;... Επάγγελμα;... Οικογενειακή κατάσταση;... Ομάδα αίματος;... Η γυναίκα συνεχίζει να συμπληρώνει την καρτέλα της με το οικογενειακό μου ιστορικό ασθενείας.

Απαντώ για το δικό μου ιστορικό ασθενείας. (*)

Αμέσως ανακατασκευάζω όλα τα ατυχήματα που είχα από την παιδική μου ηλικία. (*)

Κοιτάζοντάς με έντονα, με ρωτάει αργά: «Ποινικό μητρώο;». Εγώ από μέρους μου απαντώ με κάποια ανησυχία. Όταν με ρωτάει: «Ποιες είναι οι ελπίδες σου;», παύω να απαντώ υπάκουα και της ζητάω εξηγήσεις. Απαθής και κοιτάζοντάς με σα να ήμουν έντομο, μου λέει: «Οι ελπίδες είναι ελπίδες. Άντε άρχισε να διηγείσαι και κάντο γρήγορα, γιατί έχω ραντεβού με τον αρραβωνιαστικό μου». Σηκώνομαι από την καρέκλα και με ένα ράπισμα βγάζω το χαρτί από τη γραφομηχανή. Μετά το σχίζω και πετάω τα κομματάκια σε ένα καλάθι. Γυρίζω από την άλλη και κατευθύνομαι προς την πόρτα από την οποία μπήκα. Διαπιστώνω ότι δεν μπορώ να την ανοίξω. Φανερά ενοχλημένος, φωνάζω στη νοσοκόμα να την ανοίξει. Δεν μου απαντά. Γυρίζω και βλέπω ότι το δωμάτιο είναι άδειο.

Με μεγάλα βήματα φτάνω στην άλλη πόρτα καταλαβαίνοντας ότι από πίσω της βρίσκεται το ιατρείο. Λέω, εκεί θα βρω τον γιατρό και θα του πω τα παράπονά μου. Λέω μέσα μου ότι από εκεί δραπέτευσε αυτή η απίστευτη νοσοκόμα. Ανοίγω και ίσα που προλαβαίνω να σταματήσω ελάχιστα εκατοστά από έναν τοίχο. «Πίσω από την πόρτα ένας τοίχος, εξαιρετική ιδέα...». Τρέχω προς την πρώτη πόρτα, που τώρα ανοίγει, αλλά πέφτω ξανά πάνω στον τοίχο που μου κόβει το πέρασμα.

Ακούω μια αντρική φωνή που μου λέει από ένα μεγάφωνο: «Ποιες είναι οι ελπίδες σου;». Συνερχόμενος, τη λέω ένα χεράκι στο γιατρό, ότι είμαστε ενήλικες και ότι λογικά, η μεγαλύτερή μου ελπίδα είναι να βγω από αυτή τη γελοία κατάσταση. Εκείνος λέει: «Η πινακίδα στον τοίχο της εισόδου προειδοποιεί όποιον εισέρχεται να αφήσει κάθε ελπίδα». Η κατάσταση μού φαίνεται σαν ένα χοντροκομμένο αστείο, έτσι κάθομαι στην καρέκλα και περιμένω κάποιου τύπου έκβαση.

«Ας ξαναρχίσουμε», λέει η φωνή. «Θυμάστε ότι στην παιδική σας ηλικία είχατε πολλές ελπίδες. Με το πέρασμα του χρόνου αντιληφθήκατε ότι δεν επρόκειτο ποτέ να εκπληρωθούν. Έτσι εγκαταλείψατε εκείνα τα ωραία σχέδια... Θυμηθείτε» (*)

«Αργότερα», συνεχίζει η φωνή, «συνέβη κάτι ανάλογο και αναγκαστήκατε να αποδεχθείτε το γεγονός ότι οι επιθυμίες σας δεν θα πραγματοποιούνταν... Θυμηθείτε». (*)

«Τέλος, έχετε διάφορες ελπίδες αυτή τη στιγμή. Δεν αναφέρομαι στην ελπίδα να βγείτε από τον εγκλεισμό, μιας και ήδη αυτό το σκηνοθετικό κόλπο έχει εξαφανιστεί. Μιλώ για άλλο πράγμα. Μιλώ για το ποιες είναι οι ελπίδες σας για το μέλλον». (*)

«Και ποιες απ' αυτές ξέρετε μυστικά ότι δε θα πραγματοποιηθούν ποτέ; Σκεφτείτε το με ειλικρίνεια...» (*)

«Χωρίς ελπίδες δεν μπορούμε να ζήσουμε, όμως όταν ξέρουμε ότι είναι ψεύτικες, δεν μπορούμε να τις διατηρούμε επ' αόριστο, καθώς αργά ή γρήγορα όλα θα καταλήξουν σε μια κρίση αποτυχίας. Αν μπορούσατε να κοιτάξετε βαθιά μέσα σας, φτάνοντας στις ελπίδες που αναγνωρίζετε ότι δεν θα εκπληρωθούν και αν, επιπλέον, κάνατε την εργασία να τις αφήσετε εδώ για πάντα, θα κερδίζατε μια κατεύθυνση σε βάση πραγματικότητας. Λοιπόν ας δουλέψουμε και πάλι το πρόβλημα... Ψάξτε τις πιο βαθιές σας ελπίδες. Εκείνες που κατά πώς νιώθετε δε θα πραγματοποιηθούν ποτέ. Προσοχή μην κάνετε λάθος! Υπάρχουν πράγματα που σας φαίνονται πιθανά, εκείνα μην τα αγγίζετε. Πάρτε μόνο εκείνα που δεν θα εκπληρωθούν. Πάμε, ψάξτε τα με κάθε ειλικρίνεια, ακόμα και αν καταλήξει λίγο οδυνηρό». (*)

«Όταν θα βγείτε από το δωμάτιο, σας προτείνω να τις αφήσετε εδώ για πάντα»(*)

«Και τώρα ας τελειώσουμε την εργασία: Μελετήστε, αντίθετα, εκείνες τις άλλες τις σημαντικές ελπίδες που θεωρείτε πιθανές. Θα σας βοηθήσω: κατευθύνετε τη ζωή σας μόνο σύμφωνα με αυτό που θεωρείτε πιθανό ή που αληθινά αισθάνεστε ότι θα πραγματοποιηθεί. Δεν έχει σημασία αν στη συνέχεια τα πράγματα δεν προκύψουν, γιατί, εντέλει, αυτά τα πράγματα θα έχουν δώσει κατεύθυνση στις πράξεις σας». (*)

«Τέλος πάντων, τελειώσαμε. Τώρα βγείτε από εκεί που μπήκατε και κάντε το γρήγορα, γιατί πρέπει να συναντηθώ με τη γραμματέα μου».

Σηκώνομαι. Κάνω μερικά βήματα, ανοίγω την πόρτα και βγαίνω. Κοιτώντας την πινακίδα της εισόδου, διαβάζω: «Εσύ που εξέρχεσαι, άφησε εδώ κάθε ψεύτικη ελπίδα».

Χ. Η ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Είναι νύχτα. Περπατώ σ' ένα μέρος αδύναμα φωτισμένο. Είναι ένα στενό σοκάκι. Δεν βλέπω κανέναν. Πάντως η ομίχλη διαχέει ένα μακρινό φως. Τα βήματά μου αντηχούν με μια δυσοίωνα ηχώ. Επιταχύνω το βήμα μου προκειμένου να φτάσω γρήγορα στο επόμενο φανάρι.

Φτάνοντας στο σημείο, παρατηρώ μια ανθρώπινη φιγούρα. Η φιγούρα είναι στα δύο με τρία μέτρα απόσταση. Είναι μια γριά με το πρόσωπο μισοκαλυμμένο. Ξαφνικά, με σπασμένη φωνή, με ρωτάει την ώρα. Κοιτάζω το ρολόι και της λέω: «Είναι τρεις το πρωί».

Απομακρύνομαι γρήγορα και βυθίζομαι ξανά στην ομίχλη και στο σκοτάδι επιθυμώντας να φτάσω στο επόμενο φανάρι που διακρίνω μακριά.

Εκεί, ξανά, είναι η γυναίκα. Βλέπω το ρολόι, δείχνει δύο και μισή. Αρχίζω να τρέχω προς το επόμενο φανάρι, και ενώ τρέχω, κοιτάζω πίσω μου. Πραγματικά, απομακρύνομαι από τη φιγούρα, που μένει ακίνητη μακριά. Καθώς φτάνω τρέχοντας στο επόμενο φανάρι, αντιλαμβάνομαι τον σκοτεινό όγκο να με περιμένει. Κοιτάζω το ρολόι: είναι δύο.

Τρέχω πια χωρίς έλεγχο περνώντας φανάρια και γριές μέχρι που, εξαντλημένος, σταματώ στη μέση του δρόμου. Κοιτάζω το ρολόι και βλέπω στο τζάμι του το πρόσωπο της γυναίκας. Αντιλαμβάνομαι ότι έφτασε το τέλος...

Παρ' όλα αυτά, προσπαθώ να κατανοήσω την κατάσταση και αναρωτιέμαι επαναλαμβανόμενα: «Από τι προσπαθώ να ξεφύγω;... Από τι προσπαθώ να ξεφύγω;». Η σπασμένη φωνή μου απαντά: «Είμαι πίσω σου και μπροστά σου, αυτό που ήταν, θα είναι. Αλλά είσαι πολύ τυχερός, γιατί μπόρεσες να σταματήσεις ένα λεπτό να σκεφτείς. Αν το λύσεις αυτό, θα μπορέσεις να βγεις από τη δική σου παγίδα». (*)

Αισθάνομαι ζαλισμένος κι αποκαμωμένος. Παρ' όλα αυτά σκέφτομαι ότι υπάρχει μια έξοδος. Κάτι με κάνει να θυμηθώ διάφορες καταστάσεις αποτυχίας στη ζωή μου. Να, τώρα ξαναφέρνω στη μνήμη μου τις πρώτες αποτυχίες στην παιδική μου ηλικία. (*)

Μετά τις αποτυχίες της νιότης μου. (*)

Όπως επίσης και τις αποτυχίες μου, τις πιο πρόσφατες. (*)

Συνειδητοποιώ ότι στο μέλλον θα συνεχίσουν να επαναλαμβάνονται, η μία αποτυχία μετά την άλλη. (*)

Όλες μου οι ήττες είχαν κάτι κοινό κι αυτό είναι πως όλα τα πράγματα που ήθελα να κάνω, δεν ήταν ταξινομημένα. Ήταν συγκεχυμένες επιθυμίες που κατέληγαν να αντιτίθενται μεταξύ τους. (*)

Ακόμα και τώρα ανακαλύπτω ότι πολλά πράγματα που θέλω να καταφέρω στο μέλλον, είναι αντιφατικά. (*)

Δεν ξέρω τι να κάνω με τη ζωή μου κι όμως, επιθυμώ πολλά πράγματα συγκεχυμένα. Ναι, φοβάμαι το μέλλον και δεν θα ήθελα να επαναληφθούν προηγούμενες αποτυχίες. Η ζωή μου έχει παραλύσει σε αυτό το ομιχλώδες σοκάκι, ανάμεσα σε αμυδρές λάμπεις.

Απροσδόκητα, ανάβει ένα φως σε ένα παράθυρο και από εκεί κάποιος μου φωνάζει:

- Χρειάζεσαι κάτι;
- Ναι, του απαντώ, έχω ανάγκη να βγω από εδώ.
- Α, όχι! Μόνος σου δεν μπορείς να βγεις.
- Τότε, εξήγησέ μου τι να κάνω.
- Δεν μπορώ. Κι επιπλέον, αν συνεχίσουμε να φωνάζουμε, θα καταλήξουμε να ξυπνήσουμε όλη τη γειτονιά. Με τον ύπνο των γειτόνων δεν αστειεύεται κανείς! Καληνύχτα!

Το φως σβήνει. Τότε αναβλύζει μέσα μου η πιο δυνατή επιθυμία: να βγω από αυτή την κατάσταση. Αντιλαμβάνομαι ότι η ζωή μου θα αλλάξει μόνο αν βρω μια έξοδο. Το σοκάκι έχει προφανώς μια κατεύθυνση, όμως δεν είναι τίποτα άλλο από μία επανάληψη, από τη γέννησή μου μέχρι το θάνατο. Μια ψεύτικη κατεύθυνση, από φανάρι σε φανάρι, μέχρι που, κάποια στιγμή, θα εξαντληθούν οι δυνάμεις μου για πάντα.

Διακρίνω αριστερά μου έναν οδοδείκτη με βέλη και γράμματα. Το βέλος προς το σοκάκι υποδεικνύει το όνομά του: «Επανάληψη της ζωής». Ένα άλλο βέλος σηματοδοτεί: «Καταστροφή της ζωής» κι ένα τρίτο: «Κατασκευή της ζωής». Στέκομαι να συλλογιστώ για μια στιγμή. (*)

Παίρνω την κατεύθυνση που δείχνει το τρίτο βέλος. Ενώ βγαίνω από το σοκάκι σε μια λεωφόρο φαρδιά και φωτισμένη, έχω την αίσθηση ότι είμαι κοντά στο να ανακαλύψω κάτι αποφασιστικό. (*)

ΧΙ. ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Συνεχίζω να ανεβαίνω με τα πόδια από το μονοπάτι του βουνού. Σταματώ ένα λεπτό και κοιτάζω προς τα πίσω. Σε απόσταση βλέπω τη γραμμή ενός ποταμού και κάτι που μοιάζει με συστάδα δέντρων. Πιο εκεί, μια κοκκινωπή έρημος, που χάνεται στην ομίχλη του δειλινού. Προχωρώ ακόμα μερικά βήματα, ενώ το μονοπάτι στενεύει μέχρι να σβήσει τελείως. Ξέρω ότι λείπει ένα τελευταίο κομμάτι της διαδρομής, το πιο δύσκολο, για να φτάσω στο οροπέδιο. Το χιόνι μόλις που εμποδίζει τη μετακίνησή μου κι έτσι συνεχίζω την ανάβαση.

Έφτασα στην πλάγια επιφάνεια του βράχου. Τον μελετώ προσεχτικά και βρίσκω στην κατασκευή του μια ρωγμή από την οποία θα μπορούσα να αναρριχηθώ. Αρχίζω να ανεβαίνω αγκιστρώνοντας τις αρβύλες πάνω στις προεξοχές. Κολλάω την πλάτη μου στη μια άκρη της ρωγμής ενώ κάνω μοχλό με τον ένα αγκώνα και τον άλλο βραχίονα. Ανεβαίνω. Η ρωγμή έχει στενέψει. Κοιτάζω προς τα πάνω και προς τα κάτω. Είμαι στη μέση της διαδρομής. Αδύνατον να μετακινηθώ προς κάποια από τις δύο κατευθύνσεις. Αλλάζω θέση, μένοντας από μπροστά κολλημένος στην ολισθηρή επιφάνεια. Σταθεροποιώ τα πόδια και πολύ αργά τεντώνω το ένα χέρι προς τα πάνω. Ο βράχος μου αντιγυρίζει το υγρό λαχάνιασμα της αναπνοής. Ψηλαφώ, χωρίς να ξέρω αν θα βρω μια μικρή σχισμή. Τεντώνω το άλλο χέρι μαλακά. Αισθάνομαι ότι ταλαντεύομαι. Το κεφάλι μου αρχίζει να απομακρύνεται αργά από την πέτρα. Μετά όλο μου το σώμα. Είμαι έτοιμος να πέσω με την πλάτη... αλλά βρίσκω μια μικρή τρύπα στην οποία γραπώνω τα δάκτυλά μου. Αφού σταθεροποιούμαι, συνεχίζω την ανάβαση, αναρριχώμενος χωρίς δυσκολία σε μια τελική εφόρμηση.

Επιτέλους, φτάνω επάνω. Σηκώνομαι και εμφανίζεται μπροστά μου ένα ατελείωτο λιβάδι. Προχωρώ μερικά βήματα. Μετά γυρίζω. Προς την άβυσσο είναι νύχτα, προς την πεδιάδα οι τελευταίες αχτίδες του ήλιου χάνονται μέσα σε πολλαπλούς χρωματικούς τόνους. Συγκρίνω τους δύο χώρους όταν ακούω έναν διαπεραστικό ήχο. Κοιτάζοντας προς τα πάνω βλέπω έναν λαμπερό δίσκο που, διαγράφοντας κύκλους τριγύρω μου, αρχίζει να κατεβαίνει.

Προσγειώνεται πολύ κοντά μου. Σπρωγμένος από ένα εσωτερικό κάλεσμα τον πλησιάζω χωρίς προφυλάξεις. Εισχωρώ στο εσωτερικό του με την αίσθηση ότι περνάω μέσα από ένα παραπέτασμα γλιαρού αέρα. Την ίδια στιγμή νιώθω ότι το σώμα μου ελαφραίνει. Είμαι σε μια διάφανη φυσαλίδα, επίπεδη στη βάση.

Σα να εκτοξευόμαστε από ένα μεγάλο λάστιχο, φεύγουμε σε ευθεία. Νομίζω ότι κατευθυνόμαστε προς το Beta Hydri ή, ίσως, προς τον NGC 3621 (;).

Καταφέρνω να δω, φευγαλέα, τη δύση στο λιβάδι. Ανεβαίνουμε με μεγάλη ταχύτητα, ενώ ο ουρανός σκοτεινιάζει και η Γη απομακρύνεται. Αισθάνομαι ότι η ταχύτητα αυξάνεται. Τα διαυγή αστέρια αλλάζουν χρώμα μέχρι να εξαφανιστούν στο απόλυτο σκοτάδι.

Μπροστά βλέπω ένα μοναδικό σημείο χρυσού φωτός που μεγαλώνει. Πηγαίνουμε προς αυτό. Τώρα ξεχωρίζει ένα μεγάλο δαχτυλίδι που συνεχίζει σε έναν πολύ μακρύ διάφανο διάδρομο. Κάποια στιγμή σταματάμε ξαφνικά. Έχουμε προσγειωθεί σε ένα ανοιχτό χώρο. Διασχίζω το παραπέτασμα του χλιαρού αέρα και βγαίνω από το αντικείμενο.

Βρίσκομαι ανάμεσα σε διάφανους τοίχους που καθώς τους διασχίζω, παράγουν μουσικές αλλαγές χρώματος.

Συνεχίζω να προχωρώ μέχρι που φτάνω σε έναν επίπεδο στο κέντρο του οποίου βλέπω ένα μεγάλο κινούμενο αντικείμενο που μου είναι αδύνατο να συλλάβω με το βλέμμα γιατί, οποια κατεύθυνση και να ακολουθήσω στην επιφάνειά του, αυτή καταλήγει περιβεβλημένη μέσα στο εσωτερικό του σώματος. Αισθάνομαι ζαλάδα και στρέφω αλλού τα μάτια.

Συναντώ μια φιγούρα που φαίνεται ανθρώπινη. Δεν μπορώ να δω το πρόσωπό της. Μου απλώνει το χέρι, πάνω στο οποίο βλέπω μια σφαίρα που ακτινοβολεί. Αρχίζω να πλησιάζω και με μια κίνηση πλήρους αποδοχής, παίρνω τη σφαίρα και την τοποθετώ πάνω στο μέτωπό μου. (*)

Τότε, σε απόλυτη ησυχία, αντιλαμβάνομαι ότι κάτι καινούργιο αρχίζει να ζει μέσα μου. Διαδοχικοί κυματισμοί και μια αυξανόμενη δύναμη λούζουν το κορμί μου, ενώ γεννιέται μέσα στην ύπαρξή μου μια βαθιά χαρά. (*)

Ξέρω ότι η φιγούρα μου λέει χωρίς λόγια: «Επέστρεψε στον κόσμο με το μέτωπο και τα χέρια σου φωτισμένα». (*)

Έτσι αποδέχομαι το πεπρωμένο μου. Μετά, η φυσαλίδα και το δαχτυλίδι και τ' αστέρια και το λιβάδι κι η πλαγιά του βράχου. (*)

Τέλος, το μονοπάτι κι εγώ, ταπεινός προσκυνητής που επιστρέφει στους ανθρώπους του. (*)

Εγώ, που γυρίζω φωτισμένος στις ώρες, στη ρουτίνα της μέρας, στον πόνο του ανθρώπου, στην απλή χαρά του. Εγώ, που δίνω με τα χέρια μου αυτό που μπορώ, που

δέχομαι την προσβολή και τον αδελφικό χαιρετισμό, τραγουδώ στην καρδιά που από τη σκοτεινή άβυσσο ξαναγεννιέται στο φως του πολυπόθητου Νοήματος.

ΧΙΙ. ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Ξαπλωμένος σ' ένα κρεβάτι, μου φαίνεται πως είμαι στο δωμάτιο ενός νοσοκομείου. Μόλις που ακούω το στάξιμο μιας κακοκλεισμένης βρύσης. Προσπαθώ να κινήσω τα μέλη και το κεφάλι, αλλά δεν ανταποκρίνονται. Με κόπο καταφέρνω να κρατάω τα βλέφαρά μου ανοιχτά.

Μου φαίνεται ότι κάποιος δίπλα μου είπε ότι ευτυχώς είμαι εντελώς εκτός κινδύνου... και τώρα είναι μόνο θέμα ξεκούρασης. Μ' έναν ανεξήγητο τρόπο, αυτά τα μπερδεμένα λόγια μού προκαλούν μεγάλη ανακούφιση. Αισθάνομαι το σώμα κοιμισμένο και βαρύ, κάθε φορά πιο χαλαρωμένο.

Το ταβάνι είναι άσπρο και λείο, αλλά κάθε σταγόνα νερού που ακούω να πέφτει, λαμπυρίζει στην επιφάνειά του σαν ίχνος φωτός. Μια σταγόνα, μια γραμμή. Μετά, μια άλλη. Και μετά πολλές γραμμές. Ύστερα, κυματισμοί. Το ταβάνι ολοένα κι αλλάζει, ακολουθώντας το ρυθμό της καρδιάς μου. Μπορεί να είναι μια επίπτωση που προκαλείται καθώς οι παλμοί του αίματος περνούν από τις αρτηρίες των ματιών μου. Ο ρυθμός σχεδιάζει το πρόσωπο ενός νέου ανθρώπου.

«Ε! εσύ», μου λέει, «γιατί δεν έρχεσαι;».
«Αλήθεια», σκέφτομαι, «γιατί όχι;»

...Εκεί μπροστά γίνεται το φεστιβάλ της μουσικής και ο ήχος των οργάνων κατακλύζει με φως ένα τεράστιο χώρο στρωμένο με πράσινο χορτάρι και λουλούδια.

Είμαι ξαπλωμένος στο λιβάδι, κοιτώντας προς τη σκηνή. Γύρω μου υπάρχει πάρα πολύς κόσμος, αλλά μου αρέσει το γεγονός ότι δεν υπάρχει συνωστισμός γιατί ο χώρος είναι πολύ μεγάλος. Από μακριά καταφέρνω να δω παλιούς φίλους της παιδικής μου ηλικίας. Νιώθω ότι αισθάνονται πραγματικά άνετα.

Συγκεντρώνω την προσοχή μου πάνω σε ένα λουλούδι που συνδέεται με το κλαδί του μέσω ενός λεπτού μίσχου από διάφανο δέρμα, στο εσωτερικό του οποίου το λαμπερό πράσινο γίνεται ολοένα και πιο βαθύ. Απλώνω το χέρι και περνάω απαλά το δάχτυλό μου κατά μήκος του μίσχου, σφιχτού και φρέσκου, που ίσα που διακόπτεται από πάρα πολύ μικρά εξογκωματάκια. Έτσι, ανεβαίνοντας ανάμεσα σε φύλλα από σμαράγδι, φτάνω στα πέταλα που ανοίγουν με μια πολύχρωμη έκρηξη. Πέταλα όμοια με κρύσταλλα ιεροπρεπή καθεδρικού ναού, πέταλα σα ρουμπίνια και σα φωτιά από ξύλα που ξημέρωσαν στην πυρά... και σε αυτό τον χορό των αποχρώσεων, αισθάνομαι πως το λουλούδι ζει σα να ήταν δικό μου κομμάτι. (*)

Και το λουλούδι, αναστατωμένο από την επαφή μου, ελευθερώνει μια σταγόνα νυσταγμένης δροσιάς που μόλις πρόλαβε κι αρπάχτηκε σ' ένα ακρινό φύλλο. Η σταγόνα πάλλεται σε ωοειδές σχήμα, μετά απλώνεται και, ήδη πια στο κενό, ισιώνει για να στρογγυλέψει και πάλι, πέφτοντας σε χρόνο χωρίς τέλος. Πέφτοντας, πέφτοντας, στο δίχως όρια χώρο. Στο τέλος, χτυπώντας στο καπέλο ενός μανιταριού, κυλά πάνω του σαν βαρύς υδράργυρος, για να γλιστρήσει μέχρι τις άκρες του. Από εκεί, με ένα σπασμό ελευθερίας, ορμά πάνω σε μια μικρή λακκούβα μέσα στην οποία σηκώνει το θυελλώδη κυματισμό που καταβρέχει ένα νησί από μαρμάρινη πέτρα. (*)

Σηκώνω το βλέμμα μου για να δω μια χρυσαφένια μέλισσα που πλησιάζει για να συλλέξει το νέκταρ απ' το λουλούδι. Και πάνω σ' αυτήν τη βίαιη σπείρα ζωής συσπάται το ασεβές μου χέρι απομακρύνοντάς την από εκείνη την εξάισια τελειότητα. Το χέρι μου... το κοιτάω έκπληκτος σαν να το έβλεπα για πρώτη φορά. Γυρνώντας το, κάμπτοντας και τεντώνοντας τα δάκτυλα, βλέπω τα σταυροδρόμια της παλάμης και στις γραμμές της καταλαβαίνω ότι όλα τα μονοπάτια του κόσμου συγκλίνουν εκεί. Αισθάνομαι ότι το χέρι μου και οι βαθιές του γραμμές δεν μου ανήκουν και ευχαριστώ μέσα μου την απώλεια της κατοχής του κορμιού μου.

Μπροστά εκτυλίσσεται το φεστιβάλ και εγώ ξέρω ότι η μουσική μου επιτρέπει να επικοινωνώ μ' αυτήν την κοπέλα που κοιτάζει τα ρούχα της και με τον νέο άντρα που, χαϊδεύοντας έναν γαλάζιο γάτο, στηρίζεται στο δέντρο. Ξέρω ότι στο παρελθόν τα έχω ξαναζήσει όλα αυτά κι έχω νιώσει την τραχιά επιφάνεια του δέντρου και τις διαφορές όγκου των σωμάτων. Μιαν άλλη φορά πάλι, έχω παρατηρήσει αυτά τα σύννεφα στο χρώμα της ώχρας με τη μαλακιά μορφή, που μοιάζουν όμως σαν από περικομμένο χαρτόνι μέσα στο διαυγές γαλάζιο του ουρανού. Κι έχω ζήσει ακόμη κι αυτή την αίσθηση χωρίς χρόνο, στην οποία τα μάτια μου μοιάζουν σα να μην υπάρχουν γιατί βλέπουν τα πάντα με διαφάνεια, σα να μην ήταν μάτια με τον καθημερινό τρόπο να κοιτάζουν, εκείνα που θολώνουν την πραγματικότητα. Αισθάνομαι ότι όλα ζουν και ότι όλα είναι καλά. Ότι η μουσική και τα πράγματα δεν έχουν όνομα και ότι πραγματικά τίποτε δεν μπορεί να τα ορίσει. (*)

Στις πεταλούδες από βελούδο που πετάνε γύρω μου, αναγνωρίζω τη ζεστασιά των χειλιών και την ευθραυστότητα των ευτυχισμένων ονείρων. Ο γαλάζιος γάτος μετακινείται κοντά μου. Αντιλαμβάνομαι κάτι προφανές: κινείται από μόνος του, χωρίς καλώδια, χωρίς τηλεχειριστήριο. Το κάνει μόνος του κι αυτό μ' αφήνει έκθαμβο. Στις τέλειες κινήσεις του και πίσω από τα πανέμορφα κίτρινα μάτια, ξέρω πως υπάρχει μια ζωή και όλα τα υπόλοιπα είναι μία μεταμπίεση, όπως ο φλοιός του δέντρου, όπως οι πεταλούδες, όπως το λουλούδι, όπως η σταγόνα του υδραργύρου, όπως τα περικομμένα σύννεφα, όπως το χέρι με τα μονοπάτια που συγκλίνουν. Για μια στιγμή μου φαίνεται ότι επικοινωνώ με κάτι παγκόσμιο. (*)

...Αλλά μια ήρεμη φωνή με διακόπτει μόλις πριν περάσω σε άλλη συνειδησιακή κατάσταση.

«Πιστεύετε ότι τα πράγματα είναι έτσι;», μου ψιθυρίζει η άγνωστη. «Θα σας πω ότι δεν είναι ούτε έτσι, ούτε αλλιώς. Εσείς σύντομα θα γυρίσετε στον γκριζο κόσμο σας, τον χωρίς βάθος, χωρίς χαρά, χωρίς όγκο. Και θα νομίζετε ότι χάσατε την ελευθερία. Για την ώρα δεν με κατανοείτε καθώς δεν έχετε την ικανότητα να σκέφτεστε όπως επιθυμείτε. Η φαινομενική σας κατάσταση ελευθερίας είναι μόνο προϊόν χημείας. Αυτό συμβαίνει σε χιλιάδες ανθρώπους, τους οποίους συμβουλεύω κάθε φορά. Καλημέρα».

Η αξιαγάπητη κυρία εξαφανίστηκε. Όλο το τοπίο αρχίζει να γυρίζει σε μια ανοιχτόχρωμη γκριζα σπείρα, μέχρι που εμφανίζεται το κυματιστό ταβάνι. Ακούω την σταγόνα του νερού της βρύσης. Ξέρω ότι είμαι ξαπλωμένος σε ένα δωμάτιο. Αισθάνομαι ότι το μούδιασμα των αισθήσεων διαλύεται. Δοκιμάζω να κουνήσω το κεφάλι και αυτό απαντά. Μετά τα μέλη. Τεντώνομαι και διαπιστώνω πως είμαι σε άριστη κατάσταση. Σηκώνομαι από το κρεβάτι ανακουφισμένος, σαν να είχα ξεκουραστεί για χρόνια.

Περπατώ μέχρι την πόρτα του δωματίου. Την ανοίγω. Βρίσκω ένα διάδρομο. Περπατώ γρήγορα με κατεύθυνση προς την έξοδο του κτιρίου. Φτάνω ως αυτήν. Βλέπω μια μεγάλη ανοιχτή πόρτα από την οποία περνά πολύς κόσμος και προς τις δύο κατευθύνσεις. Κατεβαίνω μερικά σκαλάκια και φτάνω στο δρόμο.

Είναι νωρίς. Κοιτώ την ώρα στο ρολόι του τοίχου και καταλαβαίνω ότι πρέπει να βιαστώ. Ένας τρομαγμένος γάτος διασχίζει το δρόμο ανάμεσα σε πεζούς και οχήματα. Τον κοιτάω να τρέχει και, χωρίς να ξέρω γιατί, λέω στον εαυτό μου: «Υπάρχει μια άλλη πραγματικότητα που τα μάτια μου δεν βλέπουν όλες τις μέρες».

XIII. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Νομίζω ότι είμαι σε ένα θέατρο. Όλα είναι σκοτεινά. Λίγο λίγο αρχίζει να φωτίζεται η σκηνή κι όμως να, που βρίσκομαι εγώ επάνω.

Το περιβάλλον είναι κινηματογραφικό. Από τη μια πλευρά φώτα από δαυλούς, στο βάθος μία γιγάντια ζυγαριά με δύο βραχίονες. Νομίζω πως η οροφή, που είναι μάλλον θολωτή, είναι πάρα πολύ ψηλά γιατί δε βλέπω τα όριά της. Ίσα που αναγνωρίζω κάποιους πέτρινους τοίχους, δέντρα και βάλτους γύρω από το κέντρο της σκηνής. Ίσως όλο αυτό συνεχίζει πιο κάτω σε μία πυκνή ζούγκλα. Από όλες τις πλευρές, ανθρώπινες φιγούρες που κινούνται στα κλεφτά.

Ξαφνικά δύο κουκουλοφόροι με αρπάζουν από τα μπράτσα. Τότε μία φωνή βαριά με ρωτάει:

- Από πού έρχεσαι;

Δεν ξέρω τί να απαντήσω, οπότε εξηγώ ότι έρχομαι από «μέσα».

- Τί σημαίνει από «μέσα»; λέει η φωνή.

Δοκιμάζω να απαντήσω:

- Καθώς ζω στην πόλη, ο κάμπος είναι «έξω». Για τους ανθρώπους του κάμπου η πόλη είναι επίσης «έξω». Εγώ μένω στην πόλη, δηλαδή «μέσα» γι' αυτό λέω ότι έρχομαι από «μέσα» και τώρα είμαι «έξω».

- Αυτό είναι μία ηλιθιότητα, εσύ εισέρχεσαι στην επικράτειά μας, οπότε έρχεσαι από «έξω». Εδώ δεν είναι ο κάμπος, παρά είναι «το μέσα σου». Σάματις δε σκέφτηκες πως εδώ ήταν ένα θέατρο; Μπήκες στο θέατρο, το οποίο με τη σειρά του είναι στην πόλη σου. Η πόλη, στην οποία ζεις, είναι έξω από το θέατρο.

- Όχι, απαντώ, το θέατρο είναι μέρος της πόλης που ζω.

- Άκουσε αυθάδη, λέει η φωνή, ας τελειώνουμε με αυτήν τη γελοία συζήτηση. Για αρχή, θα σου πω ότι δεν ζεις πια στην πόλη. Ζούσες στην πόλη, γι' αυτό κι ο χώρος σου του «μέσα» και του «έξω» είναι πια παρελθόν. Είσαι, λοιπόν, σ' άλλο χωρόχρονο. Σε αυτήν τη διάσταση τα πράγματα λειτουργούν με άλλο τρόπο.

Αμέσως εμφανίζεται μπροστά ένας γεράκος, που φέρνει με το δεξί του χέρι ένα δοχείο. Φτάνοντας σε μένα, βάζει το αριστερό του χέρι μέσα στο κορμί μου σαν αυτό να ήταν από βούτυρο. Πρώτα βγάζει το συκώτι μου και το βάζει στο αγγείο, κατόπιν συνεχίζει με τα νεφρά, το στομάχι, την καρδιά και στο τέλος τραβά χωρίς επαγγελματισμό ό,τι βρίσκει μέχρι που ξεχειλίζει το σκεύος. Εγώ, απ' τη μεριά μου, δεν νιώθω τίποτα το ιδιαίτερο. Το άτομο κάνει στροφή και πηγαίνοντας τα σπλάχνα μου στη ζυγαριά ολοκληρώνει τοποθετώντας τα σ' ένα από τα δύο πιάτα, το οποίο κατεβαίνει έως ότου ακουμπά το πάτωμα. Τότε νομίζω ότι βρίσκομαι σε κρεοπωλείο όπου ζυγίζουν

κομμάτια ζώων μπροστά στα μάτια των πελατών. Πραγματικά, μία κυρία φέρνοντας ένα καλάθι προσπαθεί να αποκτήσει κάποια από τα σωθικά μου, όμως διώχεται από τον γέρο που της φωνάζει: «Μα... τι είναι αυτό; ποιος της έδωσε την άδεια να πάρει τα κομμάτια;» Στη συνέχεια ο τύπος ανεβαίνει με μια σκαλίτσα προς το πιάτο που είναι στα ψηλά και τοποθετεί εκεί, στο άδειο πιάτο, ένα φτερό κουκουβάγιας.

Η φωνή απευθύνεται ξανά σε μένα με αυτά τα λόγια: «Τώρα που έχεις πεθάνει και έχεις κατέβει μέχρι τον ομφαλό του κόσμου των σκιών θα πεις; «βαραίνουνε τα σπλάχνα μου» και θα 'ναι σίγουρα έτσι. Βαραίνουνε τα σπλάχνα σου σημαίνει βαραίνουνε οι πράξεις σου».

Οι κουκουλοφόροι που με κρατούσαν απ' τις δυο πλευρές, αφήνουν ελεύθερα τα μπράτσα μου και ξεκινώ να περπατώ αργά αλλά χωρίς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Η φωνή συνεχίζει: «Τα χαμηλά σπλάχνα βρίσκονται στη φωτιά της κόλασης. Οι φύλακες της φωτιάς είναι πάντα ενεργοί κι εμποδίζουν να πλησιάσουν αυτοί που εσύ επιθυμείς».

Προσέχω ότι η φωνή οδηγεί τα βήματά μου κι ότι με κάθε υπόδειξη αλλάζει η σκηνή. Η φωνή λέει: «Πρώτα θα πληρώσεις τους φύλακες. Στη συνέχεια θα μπεις στη φωτιά και θα θυμηθείς τις οδύνες που προκάλεσες στην αλυσίδα της αγάπης. (*)

Θα ζητήσεις συγγνώμη από όσους τους συμπεριφέρθηκες άσχημα και θα βγεις εξαγνισμένος από εκεί μονάχα όταν συμφιλιωθείς. (*)

Οπότε φώναξε με το όνομά τους όλους όσους έβλαψες και ικέτευσέ τους να σου επιτρέψουν να δεις το πρόσωπό τους. Αν αυτοί θελήσουν, άκουσε με προσοχή τις συμβουλές τους γιατί είναι τόσο απαλές, σαν μακρινές αύρες. (*)

Ευχαρίστησε με ειλικρίνεια και φύγε ακολουθώντας το δαυλό του οδηγού σου. Ο οδηγός θα διασχίσει σκοτεινά περάσματα και θα φτάσει μαζί σου σε ένα δωμάτιο, μέσα στο οποίο φυλάνε τις σκιές αυτών στους οποίους άσκησες βία κατά την ύπαρξή σου. Αυτοί, όλοι τους, είναι στην ίδια κατάσταση οδύνης στην οποία τους άφησες μια μέρα. (*)

Ζήτησέ τους συγγνώμη, συμφιλιώσου και φίλησέ τους έναν προς έναν πριν φύγεις. (*)

Ακολούθησε τον οδηγό που γνωρίζει καλά να σε φέρει στις περιοχές των ναυαγίων σου, στους τόπους των ανεπανόρθωτα σκληρών πραγμάτων. Ω! κόσμε των μεγάλων απωλειών, όπου χαμόγελα και γητιές κι ελπίδες συνιστούν το βάρος και την αποτυχία

σου! Κοίταξε με προσήλωσε τη μεγάλη αλυσίδα των αποτυχιών σου και, προς τούτο, ζήτησε από τον οδηγό σου να φωτίσει αργά-αργά όλες εκείνες τις ψευδαισθήσεις. (*)

Συμφιλίωσέ με εσένα τον ίδιο, συγχώρεσε τον εαυτό σου και γέλασε. Αμέσως θα δεις πώς από το κέρασ των ονείρων εγείρεται ένας αγέρας που οδηγεί ως το τίποτα τη σκόνη των απατηλών αποτυχιών σου . (*)

Αμέσως όλη η σκηνή αλλάζει και βρίσκομαι σε άλλο περιβάλλον από όπου ακούω: «Ακόμα και στο σκοτεινό και κρύο δάσος ακολούθησε τον οδηγό σου. Τα πουλιά των κακών οιωνών γδέρνουν το κεφάλι σου. Στα έλη, θηλιές φιδιών σε περικυκλώνουν. Άφησε τον οδηγό σου να σε φέρει μέχρι την σπηλιά. Εκεί δεν μπορείς να προχωρήσεις παρά μόνο αν δώσεις τον οβολό σου στις εχθρικές μορφές που υπερασπίζονται την είσοδο. Αν τελικά καταφέρεις να διεισδύσεις, ζήτησε από τον οδηγό να φωτίζει αριστερά και δεξιά. Ικέτευσε τον να πλησιάσει τον δαυλό του στα μεγάλα μαρμάρια σώματα, όλων όσων δεν μπόρεσες να συγχωρήσεις. (*)

Συγχώρεσε τους έναν προς έναν και όταν το συναίσθημά σου είναι αληθινό, τα αγάλματα θα μετατραπούν σε ανθρώπινα όντα που θα σου χαμογελάσουν και θα σου απλώσουν τα χέρια τους σε έναν ύμνο ευγνωμοσύνης. (*)

Ακολούθησε τον οδηγό έξω από τη σπηλιά και μην κοιτάξεις πίσω για κανένα λόγο. Άφησε τον οδηγό σου και γύρισε ξανά εδώ, όπου βαραίνουν οι πράξεις των νεκρών. Κοίτα τώρα το πιάτο της ζυγαριάς, εκεί όπου είναι κατατεθειμένες οι δράσεις σου και διαπίστωσε πώς ανεβαίνουν και είναι πιο ελαφρές και από ένα φτερό.

Ακούω ένα μεταλλικό στρίγκλισμα την στιγμή που βλέπω ν' ανεβαίνει το πιάτο που είναι τοποθετημένο το αγγείο.

Και η φωνή τελειώνει: «Έχεις συγχωρήσει το παρελθόν σου. Αρκετά, δεν έχεις να αξιώνεις περισσότερα προς το παρόν. Αν η φιλοδοξία σου σε οδηγήσει πιο μακριά, μπορεί και να μην ξαναγυρίσεις στην περιοχή των ζωντανών. Αρκετά ασχολήθηκες με τον εξαγνισμό του παρελθόντος σου. Εγώ σου λέω τώρα: «Ξύπνα και βγες έξω από αυτό τον τόπο».

Τα φώτα της σκηνής χαμηλώνουν αργά ενώ νιώθω ότι είμαι έξω από εκείνον τον κόσμο και ξανά μέσα σε τούτον. Όμως επίσης αντιλαμβάνομαι ότι σ' αυτόν τον κόσμο περιέχω τις εμπειρίες εκείνου του άλλου.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

I. ΤΟ ΖΩΟ

Βρίσκομαι σε ένα εντελώς σκοτεινό μέρος. Ψηλαφώντας με το πόδι μου, αισθάνομαι ότι το έδαφος είναι ανώμαλο, με φυτά και πέτρες μαζί. Ξέρω πως σε κάποια μεριά υπάρχει μια άβυσσος. Αντιλαμβάνομαι πολύ κοντά αυτό το ζώο που πάντα μου προκαλούσε μια αδιαφιλονίκητη αίσθηση αηδίας και τρόμου. Ίσως ένα ζώο, ίσως πολλά... αλλά είναι βέβαιο ότι κάτι πλησιάζει αναπότρεπτα. Ένα βούισμα στα αυτιά μου, που φορές περνιέται για μακρινός άνεμος, έρχεται σε αντίθεση με την καθοριστική σιωπή. Τα ορθάνοιχτα μάτια μου δεν βλέπουν, η καρδιά μου ταραάζεται κι αν η αναπνοή είναι αδύνατη, σαν κλωστή, ο λάρυγγας καταπιέζει το πέρασμα μιας πικρής γεύσης.

Κάτι πλησιάζει, αλλά τι υπάρχει πίσω μου που με κάνει να ανατριχιάζω και που ψύχει την πλάτη μου σαν πάγος;

Τα πόδια μου κόβονται κι αν κάτι με αρπάξει ή μου ορμήσει από πίσω, δεν θα έχω καμμία άμυνα. Είμαι ακίνητος... μόνο περιμένω. Σκέφτομαι ανάκατα μια το ζώο και μια εκείνες τις στιγμές που βρέθηκε κοντά μου. Ειδικά εκείνη τη στιγμή. Ξαναζώ εκείνη τη στιγμή (*)

Τι συνέβαινε τότε; τι γινόταν στη ζωή μου τότε; Προσπαθώ να θυμηθώ τις απογοητεύσεις και τους φόβους που με συνόδευσαν όταν έλαβε χώρα εκείνο. (*)
Ναι, βρισκόμουν σε ένα σταυροδρόμι στη ζωή μου και αυτό συνέπεσε με το ατύχημα με το ζώο. Έχω επιτακτική ανάγκη να βρω τη σχέση. (*)

Συνειδητοποιώ ότι μπορώ να σκεφτώ πιο ήρεμα. Παραδέχομαι ότι υπάρχουν ζώα που προκαλούν μια αντίδραση δυσαρέσκειας σχεδόν σε όλους, αλλά κατανοώ επίσης ότι δεν χάνουν όλοι τον έλεγχο μπροστά στην παρουσία τους. Σκέφτομαι αυτό το γεγονός. Συγκρίνω την όψη του επικίνδυνου όντος με την κατάσταση που ζούσα όταν έλαβε χώρα εκείνο. (*)

Τώρα, ήδη σε ηρεμία, προσπαθώ να αισθανθώ ποιο μέρος του σώματός μου είναι αυτό που θα με προστάτευε από το επικίνδυνο ζώο. Στη συνέχεια, συσχετίζω αυτό το μέρος με τη δύσκολη κατάσταση την οποία ζούσα όταν έλαβε χώρα το ατύχημα, πριν καιρό. (*)

Το ζώο προκάλεσε μέσα μου την εμφάνιση εκείνης της στιγμής στη ζωή μου που παραμένει ανεπίλυτη. Αυτή η σκοτεινή και οδυνηρή στιγμή που μερικές φορές δεν θυμάμαι είναι το σημείο που πρέπει να ξεκαθαρίσω. (*)

Βλέπω προς τα πάνω έναν καθαρό νυχτερινό ουρανό και μπροστά μου το χάραμα μιας νέας αυγής. Πολύ γρήγορα, η μέρα φέρνει μαζί της την καθορισμένη ζωή. Εδώ σε αυτό το απαλό λιβάδι περπατώ με ελευθερία πάνω σε ένα χαλί από χόρτα καλυμμένα με δροσιά.

Ένα όχημα πλησιάζει γρήγορα. Σταματάει δίπλα μου και από αυτό βγαίνουν δύο άτομα ντυμένα νοσοκόμοι. Με χαιρετούν εγκάρδια κι εξηγούν πως έχουν αιχμαλωτίσει το ζώο που μου προκαλεί τρομάρα. Σχολιάζουν ότι όταν λαμβάνουν ένα μήνυμα φόβου, βγαίνουν στο κυνήγι και, αφού πιάσουν το ζώο, το δείχνουν στο θιγόμενο άτομο για να το μελετήσει καλά. Στη συνέχεια τοποθετούν το ζώο μπροστά μου, προσεκτικά περιφρουρημένο. Είναι ένα ανυπεράσπιστο πλάσμα. Επωφελούμαι της ευκαιρίας για να το εξετάσω πολύ αργά από όλες τις γωνίες και αποστάσεις. Οι άνδρες το χαϊδεύουν απαλά και το ζωάκι ανταποκρίνεται φιλικά. Στη συνέχεια με καλούν να κάνω το ίδιο. Αισθάνομαι μια έντονη ανησυχία, αλλά το πρώτο ρίγος που αισθάνομαι στο δέρμα μου ακολουθεί μια νέα απόπειρα και μετά άλλη μια, ώσπου, τελικά, μπορώ να το χαϊδέψω. (*)

Αυτό ανταποκρίνεται ειρηνικά και με εξαιρετικά νωχελικές κινήσεις. Στη συνέχεια συρρικνώνεται σε μέγεθος, μέχρι να εξαφανιστεί.

Καθώς το όχημα φεύγει, προσπαθώ να θυμηθώ ξανά την κατάσταση που βίωνα όταν (πριν από πολύ καιρό) η παρουσία του ζώου μου προκαλούσε τρόμο. (*)

Νιώθω μια ισχυρή παρόρμηση και αρχίζω να τρέχω αθλητικά, εκμεταλλευόμενος το πρωινό και τον υγιεινό αέρα του. Κινούμαι ρυθμικά και χωρίς κόπωση, ενώ αναπνέω βαθιά. Ανεβάζω ταχύτητα νιώθοντας τους μυς και την καρδιά να δουλεύουν σα μια τέλεια μηχανή. Τρέχοντας ελεύθερα θυμάμαι το φόβο μου, αλλά νιώθω ότι είμαι πιο δυνατός και σύντομα θα τον έχω νικήσει για πάντα.

Καθώς ο ήλιος λάμπει από ψηλά, πλησιάζω με ταχύτητα ολοένα και πιο κοντά στην πόλη μου, με τους πνεύμονές μου γεμάτους και τους μύς μου να κινούνται σε αρμονικό συγχρονισμό. Αισθάνομαι εκείνα τα μέρη του σώματός μου, τα οποία ο φόβος είχε κυριαρχήσει, δυνατά και απρόσβλητα. (*)

II. ΤΟ ΕΛΚΗΘΡΟ

Βρίσκομαι σε ένα μεγάλο πλάτωμα σκεπασμένο με χιόνι. Γύρω μου υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που εξασκούνται σε χειμερινά σπορ. Μπορώ να καταλάβω ότι κάνει κρύο, παρά τον υπέροχο ήλιο, από τον αχνό που βγαίνει από το στόμα μου. Νιώθω, μερικές φορές, παγωμένες ριπές να χτυπούν το πρόσωπό μου... αλλά μου αρέσει πολύ.

Κάποιοι φίλοι πλησιάζουν κουβαλώντας ένα έλκηθρο. Μου υποδεικνύουν να ανέβω και να το οδηγήσω. Εξηγούν ότι ο σχεδιασμός του είναι τέλειος και ότι είναι αδύνατο να χάσω τον έλεγχο. Έτσι, κάθομαι πάνω του, ρυθμίζω τους ιμάντες και τα εξαρτήματα. Φοράω τα γυαλιά και βάζω μπρος τις τουρμπίνες που σφυρίζουν σαν μικρά αεριωθούμενα. Πατάω απαλά το γκάζι με το δεξί μου πόδι και το έλκηθρο αρχίζει να κινείται. Χαλαρώνω το πόδι μου και πατάω το αριστερό. Η συσκευή ακινητοποιείται ήρεμα. Στη συνέχεια κάνω ελιγμούς με το τιμόνι αριστερά και δεξιά χωρίς κάποια προσπάθεια. Τότε δύο ή τρεις φίλοι βγαίνουν μπροστά μου, γλιστρώντας με τα σκι τους. "Πάμε!" φωνάζουν. Και εκτοξεύονται από το πλάτωμα, κάνοντας ζιγκ ζαγκ στην κατηφόρα κατά μήκος της υπέροχης βουνοπλαγιάς.

Πατάω το γκάζι και αρχίζω να κινούμαι με απόλυτη ομαλότητα. Ξεκινάω την κατάβαση πίσω από τους σκιέρ. Βλέπω το πανέμορφο τοπίο καλυμμένο με χιόνι και κωνοφόρα δέντρα. Πιο κάτω, μερικά ξύλινα σπίτια και εκεί, στο βάθος, μια φωτεινή κοιλάδα.

Επιταχύνω άφοβα και προσπερνώ τον έναν σκιέρ, μετά τον άλλο και, τέλος, τον τρίτο. Οι φίλοι μου χαιρετούν με δυνατές επευφημίες. Κατευθύνομαι προς τα πεύκα που εμφανίζονται στο δρόμο μου και τα παρακάμπτω με άψογες κινήσεις. Στη συνέχεια ετοιμάζομαι να δώσω στη μηχανή περισσότερη ταχύτητα. Πατάω δυνατά το γκάζι και νιώθω την τεράστια δύναμη των τουρμπίνων. Βλέπω τα πεύκα να περνούν από τα πλάγια σαν αόριστες σκιές, ενώ το χιόνι μένει να αιωρείται πίσω μου σε ένα λεπτότατο λευκό σύννεφο. Ο παγωμένος αέρας μου τραβάει το δέρμα στο πρόσωπο και πρέπει να προσπαθώ για να κρατήσω τα χείλη σφιχτά.

Βλέπω ένα ξύλινο καταφύγιο που μεγεθύνεται με ταχύτητα και, σε κάθε πλευρά του, δύο χιονοδρομικούς διαδρόμους εξάσκησης σε γιγαντιαίο άλμα με σκι. Δεν διστάζω, κατευθύνομαι σε αυτόν στα αριστερά. Ευθύς, βρίσκομαι πάνω του και τότε σβήνω τους κινητήρες, για να αποφύγω την πιθανότητα φωτιάς κατά την κατάβαση...

Έχω εκσφενδονιστεί προς τα πάνω σε μια καταπληκτική πτήση. Το μόνο που ακούω είναι ο βρυχηθμός του ανέμου καθώς αρχίζω να πέφτω εκατοντάδες μέτρα. Πλησιάζοντας στο χιόνι, ελέγχω τη γωνία καθόδου μου να ταιριάζει απόλυτα με την κλίση της πλαγιάς και έτσι αγγίζω μαλακά την επιφάνεια. Ενεργοποιώ τις τουρμπίνες και συνεχίζω να επιταχύνω καθώς πλησιάζω στην κοιλάδα. Έχω ξεκινήσει να φρενάρω σιγά - σιγά. Σηκώνω τα γυαλιά μου και κατευθύνομαι αργά προς το ξενοδοχειακό συγκρότημα από όπου βγαίνουν πολυάριθμα τελεφερίκ που ανεβάζουν τους αθλητές στα βουνά. Τελικά, μπαίνω σε ένα πλάτωμα. Μπροστά και δεξιά βλέπω το μαύρο στόμιο μιας σήραγγας που μοιάζει σιδηρόδρομου. Κατευθύνομαι αργά προς αυτήν, προσπερνώντας μερικές λιμνούλες με λιωμένο χιόνι. Όταν φτάνω στο στόμιο, σιγουρεύομαι: δεν υπάρχουν σιδηροδρομικές γραμμές, ούτε ίχνη οχημάτων. Ωστόσο, σκέφτομαι ότι μεγάλα φορτηγά θα μπορούσαν να κινούνται κατά μήκος της. Ίσως είναι η αποθήκη των εκχιονιστικών μηχανημάτων. Όπως και να έχει, μπαίνω αργά στη σήραγγα. Είναι αμυδρά φωτισμένη. Ανάβω το μπροστινό φανάρι και η ισχυρή δέσμη του μου επιτρέπει να δω έναν ευθύ δρόμο για αρκετές εκατοντάδες μέτρα. Επιταχύνω. Ο ήχος των αεριωθούμενων αντισταλεί και οι διάφορες ηχώ αναμειγνύονται. Βλέπω μπροστά μου ότι η σήραγγα στρίβει και αντί να επιβραδύνω επιταχύνω έτσι ώστε, φτάνοντας στο σημείο της στροφής, να γλιστρήσω πάνω στον τοίχο χωρίς απρόοπτα. Τώρα το μονοπάτι κατεβαίνει και, πιο πέρα, καμπυλώνει προς τα πάνω διαγράφοντας μια σπείρα σαν να ήταν ένα πηνίο ή ένα φανταστικό ελατήριο.

Επιταχύνω, κατεβαίνω. Παίρνω την ανηφόρα και συνειδητοποιώ ότι σε μια στιγμή τρέχω κατά μήκος της οροφής, για να κατέβω ξανά και να επιστρέψω σε ευθεία γραμμή. Φρενάρω απαλά κι ετοιμάζομαι να κάνω μια κατάβαση παρόμοια με αυτή στο τρενάκι του λούνα παρκ. Η κλίση είναι πολύ απότομη. Ξεκινάω την κάθοδο αλλά φρενάροντας ταυτόχρονα. Η ταχύτητα επιβραδύνεται σιγά-σιγά. Βλέπω ότι κινούμαι πάνω σε μια στενή γέφυρα που διασχίζει το κενό. Και στις δύο πλευρές υπάρχει βαθύ σκοτάδι. Φρενάρω ακόμα περισσότερο και παίρνω την οριζόντια ευθεία της γέφυρας, η οποία έχει ακριβώς το πλάτος του έλκηθρου. Αλλά νιώθω ασφαλής. Το υλικό είναι σταθερό. Κοιτάζοντας όσο μακριά μου επιτρέπει το φως του φαναριού, η πορεία μου φαίνεται σαν ένα τεντωμένο νήμα χωριστό από κάθε οροφή, από κάθε βάθος, από κάθε τοίχο..., χωριστό με αποστάσεις αβυσσαλέες. (*)

Σταματάω το όχημα, μου έχει κινήσει το ενδιαφέρον η επίδραση της κατάστασης. Αρχίζω να φαντάζομαι διάφορους κινδύνους, χωρίς όμως να τρομάζω: η γέφυρα να κόβεται και εγώ να πέφτω στο κενό. Στη συνέχεια, μια τεράστια αράχνη να κατεβαίνει

πάνω στο χοντρό μεταξωτό νήμα της... να έρχεται χαμηλά προς το μέρος μου, σα να ήμουν ένα μυγάκι. Τέλος, φαντάζομαι μια κολοσσιαία κατάρρευση και μακριά πλοκάμια να ανεβαίνουν από τα σκοτεινά βάθη. (*)

Μολονότι το σκηνικό ευνοεί, διαπιστώνω ότι έχω αρκετή εσωτερική δύναμη για να νικήσω τους φόβους. Έτσι προσπαθώ, για ακόμα μια φορά, να φανταστώ κάτι επικίνδυνο ή αποτρόπαιο και να αφεθώ σε αυτές τις σκέψεις. (*)

Έχω ξεπεράσει την εκστατική κατάσταση και νιώθω ανακουφισμένος από τη δοκιμασία που έθεσα στον εαυτό μου, οπότε ενεργοποιώ τις τουρμπίνες και επιταχύνω. Περνάω τη γέφυρα και φτάνω και πάλι σε μια σήραγγα παρόμοια με εκείνη της αρχής. Με μεγάλη ταχύτητα, κάνω μια πολύ μεγάλη ανάβαση. Νομίζω ότι φτάνω στο επίπεδο εξόδου. Βλέπω το φως της ημέρας να αυξάνεται σε διάμετρο. Τώρα, σε ευθεία γραμμή, βγαίνω γρήγορα στο ανοιχτό πλάτωμα του ξενοδοχειακού συγκροτήματος. Πηγαίνω πολύ αργά, αποφεύγοντας τους ανθρώπους που περπατούν γύρω μου. Συνεχίζω έτσι αργά, μέχρι να φτάσω στη μία άκρη του χώρου που συνδέεται με τις πίστες του σκι. Κατεβάζω τα γυαλιά και αρχίζω να επιταχύνω για να φτάσω με αρκετή ταχύτητα στην πλαγιά που θα καταλήξει στην κορυφή από όπου ξεκίνησα τη διαδρομή μου. Επιταχύνω, επιταχύνω, επιταχύνω... Ανεβαίνω το κεκλιμένο επίπεδο με την απίστευτη ταχύτητα που είχα κατά την κατάβαση. Βλέπω το ξύλινο καταφύγιο να πλησιάζει και τους δύο διαδρόμους εκατέρωθεν αυτού, μόνο που τώρα παρουσιάζεται ένας κάθετος τοίχος που με χωρίζει από αυτούς. Στρίβω αριστερά και συνεχίζω την ανάβαση μέχρι να περάσω στο πλάι, στο ύψος των ραμπών. Τα πεύκα περνούν από δίπλα μου σαν αόριστες σκιές, ενώ το χιόνι μένει πίσω μου αιωρούμενο σε ένα λεπτότατο λευκό σύννεφο...

Μπροστά μου βλέπω σταματημένους τους τρεις φίλους μου να με χαιρετούν με τα μπαστούνια τους ψηλά. Κάνω έναν κλειστό κύκλο γύρω τους, ρίχνοντας πάνω τους σαν κουρτίνα το χιόνι. Συνεχίζω την ανάβαση και φτάνω στην κορυφή του βουνού. Σταματάω. Σβήνω τις τουρμπίνες. Σηκώνω τα γυαλιά μου. Χαλαρώνω τις αγκράφες των ιμάντων και βγαίνω από το έλκηθρο. Τεντώνω τις γάμπες και στη συνέχεια ολόκληρο το σώμα που ίσα που είναι μουδιασμένο. Είμαι με τα πόδια και καθώς κατεβαίνω κατά μήκος της μαγευτικής πλαγιάς βλέπω τα κωνοφόρα και πολύ μακριά, σαν ένα ακανόνιστο σύμπλεγμα, το ξενοδοχειακό συγκρότημα. Νιώθω τον πεντακάθαρο αέρα και την επίδραση του βουνίσσιου ήλιου που μαυρίζει το δέρμα στο πρόσωπό μου. (*)

III. Ο ΚΑΠΝΟΔΟΧΟΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ

Βρίσκομαι σε ένα δωμάτιο και κάθομαι δίπλα σε ένα άτομο που δεν γνωρίζω, αλλά είναι της απόλυτης εμπιστοσύνης μου. Έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός καλού συμβούλου: καλοσύνη, σοφία και δύναμη. Ωστόσο, πολλοί του δίνουν το γραφικό παρατσούκλι "καπνοδοχοκαθαριστής". Ήρθα να τον συμβουλευτώ για κάποια προσωπικά προβλήματα και, από την πλευρά του, απάντησε ότι οι εσωτερικές μου εντάσεις είναι τόσο δυνατές που η καλύτερη σύσταση είναι να πραγματοποιήσω μια άσκηση "καθαρισμού". Η διακριτικότητά του είναι τόσο μεγάλη που με το να κάθεται δίπλα μου και να μη με κοιτάζει, μπορώ να εκφραστώ ελεύθερα. Με τον τρόπο αυτό, δημιουργούμε μια πολύ καλή σχέση. Μου ζητά να αφεθώ εντελώς, χαλαρώνοντας τους μύες μου. Με βοηθάει ακουμπώντας τα χέρια του στο μέτωπό μου και στους διάφορους μύες του προσώπου. (*)

Στη συνέχεια, μου παίρνει το κεφάλι και το κινεί από αριστερά προς τα δεξιά, μπρος και πίσω, έτσι ώστε να αποσυμπιεστούν ο αυχένας και οι ώμοι. Τονίζει πόσο σημαντικό είναι τα μάτια και το σαγόνι να παραμείνουν χαλαρά. (*)

Κατόπιν υποδεικνύει να αφήσω ελεύθερους τους μύες του κορμού. Πρώτα, αυτούς μπροστά. Στη συνέχεια, τους πίσω. (*)

Δεν τον έχουν απασχολήσει οι εντάσεις στα χέρια και τα πόδια διότι, όπως με διαβεβαιώνει, αυτά χαλαρώνουν μόνα τους ως συνέπεια των όσων κάναμε προηγουμένως. Μου συνιστά τώρα να αισθανθώ το σώμα μου μαλακό, σαν λάστιχο, "ζεστό" και βαρύ, μέχρι να βρω μια μπαμπακένια και ευχάριστη αίσθηση. (*)

Μου λέει: "Ας πάμε κατευθείαν στο θέμα. Εξετάστε ως την τελευταία λεπτομέρεια αυτό το πρόβλημα που σας έχει ταλαιπωρήσει. Σημειώστε ότι δεν είμαι εδώ για να σας κρίνω. Είμαι το όργανό σας και όχι το αντίστροφο". (*)

Σκεφτείτε - συνεχίζει - τι δε θα λέγατε σε κανέναν, για κανέναν λόγο. (*)

Διηγηθείτε το μου - λέει - εκτενώς. (*)

"Αν επιθυμείτε, συνεχίστε να μου λέτε όλα όσα θα σας έκανε καλό να μεταβιβάσετε. Πείτε τα χωρίς να ανησυχείτε για τις εκφράσεις και αφήστε να βγουν ελεύθερα τα συναισθήματά σας". (*)

Μετά από λίγο, ο καπνοδοχοκαθαριστής σηκώνεται και παίρνει ένα μακρύ, ελαφρώς κυρτό αντικείμενο. Στέκεται μπροστά μου και λέει: "Ανοίξτε το στόμα σας!" Τον υπακούω. Τότε αισθάνομαι ότι μου εισάγει ένα είδος μακριάς τσιμπίδας που μου φτάνει μέχρι το στομάχι. Ωστόσο, αντιλαμβάνομαι ότι μπορώ να την ανεχτώ... Ξαφνικά φωνάζει: "Το έπιασα!" και αρχίζει λίγο - λίγο να τραβάει έξω το αντικείμενο. Στην αρχή νομίζω ότι μου ξεριζώνει κάτι, αλλά στη συνέχεια νιώθω να παράγεται μέσα μου μια ευχάριστη αναταραχή, σα να απελευθερωνόταν κάτι από τα σπλάχνα και τους πνεύμονες που ήταν κακόβουλα προσκολλημένο για μεγάλο χρονικό διάστημα. (*)

Βγάζει την τσιμπίδα. Με έκπληξη αισθάνομαι πως, γραπωμένη από αυτήν, βγαίνει από το στόμα μου μια γλυκερή, δύσοσμη και γλοιώδης μορφή που σπαρταράει... Στο τέλος, ο καπνοδοχοκαθαριστής τοποθετεί το δυσάρεστο ον σε ένα διαφανές βάζο, ενώ εγώ βιώνω μια τεράστια ανακούφιση, σαν έναν εσωτερικό εξαγνισμό του σώματός μου.

Όρθιος, παρατηρώ άναυδος το αηδιαστικό "πράγμα", το οποίο αραιώνει σιγά - σιγά μέχρι που μετατρέπεται σε ένα άμορφο ζελέ. Σύντομα, είναι ήδη ένα σκούρο υγρό. Στη συνέχεια γίνεται διαυγές ώσπου καταλήγει να διαλυθεί και να διαφύγει ως αέριο στην ατμόσφαιρα. Σε λιγότερο από ένα λεπτό, το βάζο έχει μείνει απολύτως καθαρό.

Βλέπετε - λέει ο καπνοδοχοκαθαριστής - γι' αυτό ονομάζεται αυτή η διαδικασία "καθαρισμός". Τέλος πάντων, δεν πήγε κι άσχημα σήμερα. Λίγο πρόβλημα της καθημερινότητας με κάτι από ταπείνωση, μια δόση προδοσίας και λίγη σάλτσα από ενοχική συνείδηση. Αποτέλεσμα: ένα μικρό τερατάκι που σας εμπόδιζε να έχετε καλά όνειρα, καλή πέψη και καλά άλλα πράγματα. Αν θα βλέπατε... μερικές φορές έχω τραβήξει πελώρια τέρατα. Καλώς, μην ανησυχείτε αν διατηρήσετε μια δυσάρεστη αίσθηση για λίγο... Σας αποχαιρετώ.

IV. Η ΚΑΘΟΔΟΣ

Βρισκόμαστε σε μια μικρή βάρκα, στα ανοιχτά της θάλασσας. Καθώς αρχίζουμε να σηκώνουμε άγκυρα, παρατηρούμε ότι αυτή έχει κολλήσει. Ανακοινώνω στους συντρόφους μου ότι θα πάω να δω τι συμβαίνει. Κατεβαίνω από μια σκάλα και μπαίνω στα ήρεμα νερά. Καθώς καταδύομαι βλέπω ένα κοπάδι από μικρά ψάρια, το κύτος του σκάφους και την αλυσίδα της άγκυρας. Κολυμπάω προς αυτήν και την εκμεταλλεύομαι για να κατέβω. Παρατηρώ ότι μπορώ να αναπνεύσω χωρίς δυσκολία και έτσι συνεχίζω να κατεβαίνω από την αλυσίδα μέχρι να φτάσω στον πυθμένα, ο οποίος είναι πλέον αμυδρά φωτισμένος.

Η άγκυρα έχει μπλεχτεί σε κάποια μεταλλικά απομεινάρια. Πλησιάζω, τραβώντας δυνατά προς τα πάνω. Το δάπεδο υποχωρεί. Έχω σηκώσει ένα καπάκι που αφήνει ακάλυπτο ένα συγκεκριμένο τετράγωνο χώρο μέσα από τον οποίο εισέρχομαι. (*)

Κολυμπάω σε μεγαλύτερο βάθος και νοιώθοντας ένα κρύο υποβρύχιο ρεύμα, ακολουθώ την κατεύθυνσή του. Φτάνω στο τέλος κι αγγίζω μια λεία επιφάνεια, καλυμμένη τμηματικά από θαλάσσια φυτά. Ανεβαίνω χωρίς να απομακρύνομαι από αυτήν. Καθώς επιπλέω, αντιλαμβάνομαι μεγαλύτερη διαύγεια. (*)

Αναδύομαι μέσα σε ένα μάτι νερού στο εσωτερικό μιας σπηλιάς με διάχυτο φωτισμό. Ανεβαίνω σε ένα είδος αποβάθρας. Περπατώ μερικά βήματα και ανακαλύπτω σκαλοπάτια. Από αυτά αρχίζω να ξεγλιστράω προς τα κάτω.

Το μικρό πέρασμα γίνεται όλο και πιο στενό, καθώς συνεχίζω να κατεβαίνω τις πολύ ολισθηρές τώρα πια σκάλες. Κάθε τόσο βλέπω αναμμένους δαυλούς. Τώρα η κάθοδος έχει γίνει σχεδόν κάθετη. Η ατμόσφαιρα είναι υγρή και αποπνικτική. (*)

Ένα σκουριασμένο κιγκλίδωμα, σαν πόρτα, μου φράζει το δρόμο. Σπρώχνω και ανοίγει τρίζοντας. Η σκάλα έχει τελειώσει και τώρα υπάρχει μόνο μια λασπωμένη ράμπα που κατεβαίνω με προσοχή. Η μυρωδιά είναι υγρή κολλώδης, σαν από τάφο σχεδόν. (*)

Μια ριπή αέρα απειλεί να σβήσει τους πυρσούς. Στο βάθος, ακούω το βρυχηθμό μιας μανιασμένης θάλασσας που μαστιγώνει τα βράχια. Αρχίζω να αμφιβάλλω για την επιστροφή μου. Ο άνεμος σφυρίζει δυνατά, σβήνοντας τον πιο χαμηλό δαυλό. Τότε λοιπόν, αρχίζω να ανέρχομαι αναχαιτίζοντας μέσα μου κάθε παρόρμηση τρόμου.

Αργά, ανεβαίνω τη λασπωμένη ράμπα. Φτάνω στη σκουριασμένη πόρτα. Είναι κλειστή... Την ανοίγω ξανά και συνεχίζω να ανέρχομαι με κόπο από τις σχεδόν κάθετες σκάλες, ενώ οι πυρσοί συνεχίζουν να σβήνουν πίσω μου. Η πέτρινη σκάλα γίνεται όλο και πιο ολισθηρή, γι' αυτό κάνω προσεκτικά βήματα. Έχω φτάσει στη σπηλιά. Έρχομαι στην αποβάθρα και βουτάω στο μάτι του νερού ακριβώς την ώρα που σβήνει και το τελευταίο φως. Κατεβαίνω στα βάθη, αγγίζοντας την λεία, γεμάτη φυτά επιφάνεια. Όλα είναι σκοτεινά. (*)

Νιώθοντας ένα κρύο ρεύμα, κολυμπάω προς την αντίθετη κατεύθυνση με μεγάλη δυσκολία. (*)

Καταφέρνω να βγω από το ρεύμα. Τώρα ανεβαίνω κατακόρυφα, μέχρι που συναντώ μια πέτρινη οροφή. Ψάχνω προς όλες τις κατευθύνσεις για να βρω το τετράγωνο άνοιγμα. (*)

Έχω φτάσει στο σημείο. Περνώ μέσα από το στόμιο. Τώρα απαγκιστρώνω την άγκυρα από την παγίδα της και στηρίζω τα πόδια μου πάνω της, ενώ κουνώ την αλυσίδα για να ειδοποιήσω τους συντρόφους μου. Από πάνω ανελκύουν την άγκυρα με εμένα ως επιβάτη. Σιγά σιγά ο υδάτινος χώρος φωτίζεται, καθώς παρακολουθώ ένα συναρπαστικό ιριδίζον τόξο από υποβρύχια πλάσματα. Αναδύομαι. Αφήνω την αλυσίδα και, κρατώντας καλά τη σκάλα της βάρκας, ανεβαίνω προς τα πάνω υπό τις επευφημίες και τα αστεία των φίλων μου. (*)

V. Η ΑΝΟΔΟΣ

Είναι μέρα. Μπαίνω σε ένα σπίτι. Αρχίζω αργά να ανεβαίνω κάτι σκαλιά. Φτάνω σε έναν πρώτο όροφο. Συνεχίζω να ανεβαίνω. Βρίσκομαι στην ταράτσα. Παρατηρώ μια μεταλλική σπειροειδή σκάλα. Δεν έχει κάγκελα προστασίας. Πρέπει να ανέβω για να φτάσω στη δεξαμενή του νερού. Το κάνω με ηρεμία. Βρίσκομαι πάνω στη δεξαμενή. Η βάση της είναι μικρή. Ολόκληρη η δομική κατασκευή κουνιέται από τις ριπές του ανέμου. Στέκομαι όρθιος. (*)

Πλησιάζω στην άκρη. Κάτω βλέπω τη στέγη του σπιτιού. Νιώθω να με ελκύει το κενό, αλλά συνέρχομαι και συνεχίζω να κοιτάζω. Στη συνέχεια περιστρέφω το βλέμμα μου στο τοπίο τριγύρω. (*)

Από πάνω μου είναι ένα ελικόπτερο. Κατεβάζουν από αυτό μια σχοινένια σκάλα. Τα οριζόντια δοκάρια είναι ξύλινα. Παίρνω τη σκάλα και βάζω τα πόδια μου στην τελευταία μπάρα. Το μηχάνημα ανεβαίνει αργά. Εκεί κάτω είναι η δεξαμενή του νερού κάθε φορά και μικρότερη. (*)

Ανεβαίνω τη σκάλα μέχρι να φτάσω στην πύλη. Προσπαθώ να την ανοίξω αλλά είναι κλειδωμένη. Κοιτάζω κάτω. (*)

Έχουν ανοίξει κυλώντας τη μεταλλική πόρτα. Ένας νεαρός πιλότος μού απλώνει το χέρι. Μπαίνω μέσα. Ανεβαίνουμε γρήγορα. Κάποιος ανακοινώνει ότι υπάρχει βλάβη στον κινητήρα. Μετά από λίγο ακούω έναν ήχο από σπασμένα γρανάζια. Ο έλικας ανύψωσης έχει κολλήσει. Αρχίζουμε να χάνουμε ύψος όλο και πιο γρήγορα. Μοιράζονται αλεξιπτωτα. Τα δύο μέλη του πληρώματος πηδούν στο κενό. Βρίσκομαι στην άκρη της πύλης καθώς η πτώση γίνεται ιλιγγιώδης. Παίρνω την απόφαση και πηδώ. Πέφτω με το κεφάλι. Η επιτάχυνση με εμποδίζει να αναπνεύσω. Τραβάω το ένα δαχτυλίδι και το αλεξιπτωτο προβάλλει σαν ένα μακρύ σεντόνι προς τα πάνω. Νιώθω ένα δυνατό τράβηγμα και μια αναπήδηση. Έχω ανακόψει την πτώση. Πρέπει να πετύχω τη δεξαμενή του νερού, αλλιώς θα πέσω στα καλώδια υψηλής τάσης ή στα πεύκα που οι άκρες τους με περιμένουν σαν αιχμηρές βελόνες. Ελίσσομαι τραβώντας το σχοινί. Ευτυχώς, ο άνεμος με βοηθάει. (*)

Πέφτω πάνω στη δεξαμενή, κυλώντας ως την άκρη. Το αλεξιπτωτο τυλίγεται γύρω μου. Το ξεφορτώνομαι και το βλέπω πώς πέφτει ακατάστατα. Στέκομαι και πάλι στα πόδια μου. Πολύ αργά, αρχίζω να κατεβαίνω από τη σπειροειδή σκάλα. Φτάνω στην

ταράτσα, μετά κατεβαίνω ως τον πρώτο όροφο. Συνεχίζω να κατεβαίνω μέχρι να φτάσω στο δωμάτιο... Το κάνω χωρίς βιασύνη. Βρίσκομαι στο ισόγειο του σπιτιού. Πηγαίνω στην πόρτα, την ανοίγω και βγαίνω έξω.

VI. ΟΙ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΕΙΣ

Είμαι χωρίς ρούχα σε μια κατασκήνωση γυμνιστών. Αισθάνομαι ότι με παρατηρούν προσεκτικά άνθρωποι διαφορετικών φύλων και ηλικιών. Κάποιος μου λέει ότι οι άνθρωποι με μελετούν επειδή έχουν παρατηρήσει ότι έχω προβλήματα. Συνιστά να καλύψω το σώμα μου. Έτσι βάζω ένα κασκέτο και παπούτσια. Αμέσως, οι γυμνιστές χάνουν το ενδιαφέρον τους για μένα. Τελειώνω το ντύσιμο και φεύγω από την κατασκήνωση... Πρέπει να φτάσω νωρίς στη γιορτή. Μπαίνω σε ένα σπίτι και στην αίθουσα υποδοχής, ένας κομψευόμενος τύπος μου λέει ότι πρέπει να ντυθώ κατάλληλα για να μπω στο σαλόνι, καθώς πρόκειται για πάρτι μεταμφιεσμένων. Μου δείχνει προς το πλάι και εκεί βλέπω ένα βεστιάριο γεμάτο ασυνήθιστα ρούχα και μάσκες. Αρχίζω να επιλέγω προσεκτικά. Μπροστά σε μια σειρά από καθρέφτες που κάνουν γωνίες μεταξύ τους, δοκιμάζω κοστούμια και μάσκες. Μπορώ να με δω από διαφορετικά σημεία. Δοκιμάζω το μοντέλο και τη μάσκα που μου πάνε χειρότερα. (*)

Τώρα έχω βρει το καλύτερο σύνολο και την καλύτερη μάσκα. Παρατηρώ από όλες τις γωνίες. Η οποιαδήποτε ατελής λεπτομέρεια τροποποιείται αμέσως μέχρι όλα να ταιριάζουν θαυμάσια. (*)

Μπαίνω ακτινοβολώντας στη μεγάλη αίθουσα όπου γίνεται η γιορτή. Υπάρχει πολύς κόσμος, όλοι μασκαρεμένοι.

Γίνεται σιωπή και όλοι χειροκροτούν την τελειότητα του μοντέλου που φοράω. Με βάζουν να ανέβω σε μια σκηνή και μου ζητούν να χορέψω και να τραγουδήσω. Το κάνω. (*)

Τώρα το κοινό μου ζητάει να βγάλω τη μάσκα και να επαναλάβω ό,τι έκανα. Καθώς ετοιμάζομαι να το κάνω, παρατηρώ ότι είμαι ντυμένος με εκείνο το αποκρουστικό σύνολο που δοκίμασα στην αρχή. Ως κορύφωση του κακού, είμαι με ακάλυπτο πρόσωπο. Αισθάνομαι γελοίος και τερατόμορφος. Παρ' όλα αυτά, τραγουδάω και χορεύω μπροστά στο κοινό, εισπράττοντας τους χλευασμούς και τα σφυρίγματα αποδοκιμασίας. (*)

Ένας απερίσκεπτος σωματοφύλακας, πηδώντας στη σκηνή, με σπρώχνει προσβάλλοντάς με. Τότε αρχίζω να μετατρέπομαι σε ζώο προς αμηχανία του. Συνεχίζω να αλλάζω, αλλά διατηρώντας πάντα το πρόσωπό μου: πρώτα είμαι ένας σκύλος, μετά ένα πουλί, τέλος ένας μεγάλος βάτραχος. (*)

Πλησιάζει προς τα εμένα ένας πύργος του σκάκι και μου λέει: "Θα έπρεπε να ντρέπεστε... να τρομάζετε έτσι τα παιδιά!". Στη συνέχεια, επιστρέφω στην κανονική

μου κατάσταση ντυμένος με τα καθημερινά ρούχα. Σιγά σιγά συρρικνώνομαι. Έχω ήδη το ύψος ενός μικρού παιδιού. Κατεβαίνω από τη σκηνή και βλέπω τους μεταμφιεσμένους, τεράστιους, να με κοιτούν από ψηλά. Συνεχίζω να μικραίνω. (*)

Μια γυναίκα ουρλιάζει λέγοντας ότι είμαι έντομο. Ετοιμάζεται να με συνθλίψει με το πόδι, αλλά με ελαχιστοποιώ σε μικροσκοπικό επίπεδο. (*)

Γρήγορα ανακτώ το ανάστημα ενός παιδιού. Στη συνέχεια, την κανονική μου εμφάνιση. Μετά συνεχίζω να μεγαλώνω μπροστά στους παρευρισκόμενους που τρέχουν προς όλες τις κατευθύνσεις. Το κεφάλι μου αγγίζει το ταβάνι. Παρατηρώ τα πάντα από ψηλά. (*)

Αναγνωρίζω τη γυναίκα που ήθελε να με συνθλίψει. Την αρπάζω με το ένα χέρι και την εναποθέτω στην σκηνή, ενώ εκείνη τσιρίζει υστερικά. Επιστρέφοντας στο κανονικό μου ύψος, ετοιμάζομαι να φύγω από τη γιορτή. Φτάνοντας στην αίθουσα υποδοχής, βλέπω έναν καθρέφτη που παραμορφώνει εντελώς την όψη μου. Έτσι, τρίβω την επιφάνειά του μέχρι να μου δώσει πίσω την όμορφη εικόνα που πάντα ήθελα να έχω. (*)

Χαιρετίζω τον κομψευόμενο τύπο στην είσοδο και βγαίνω ήρεμα από το σπίτι.

VII. ΝΕΦΕΛΕΣ

Σε απόλυτο σκότος, ακούω μια φωνή να λέει: "Τότε δεν υπήρχε το υπαρκτό ούτε το ανύπαρκτο· δεν υπήρχε αέρας, ούτε ουρανός κι ήταν σκοτάδι πάνω από την άβυσσο. Δεν υπήρχαν άνθρωποι, ούτε ένα ζώο· πουλί, ψάρι, καβούρι, ξύλο, πέτρα, σπηλιά, χαράδρα, χορτάρι, ζούγκλα. Δεν υπήρχαν γαλαξίες, ούτε άτομα... κι ούτε υπήρχαν εκεί σουπερ μάρκετ. Τότε, γεννήθηκες εσύ κι άρχισε ο ήχος και το φως και η ζεστασιά και το κρύο και το τραχύ και το απαλό". Η φωνή σιωπά και συνειδητοποιώ ότι βρίσκομαι να ανεβαίνω σε μια κυλιόμενη σκάλα, μέσα σε ένα τεράστιο σουπερ μάρκετ. Έχω διασχίσει αρκετούς ορόφους και τώρα βλέπω την οροφή του κτιρίου να ανοίγει και η κυλιόμενη σκάλα συνεχίζει να με μεταφέρει αργά και άνετα, προς έναν καθαρό ουρανό. Βλέπω το κτίριο εκεί κάτω, πολύ μικρό. Η ατμόσφαιρα είναι βαθιά γαλάζια. Με ευχαρίστηση νιώθω το αεράκι που κάνει τα ρούχα μου να κυματίζουν, οπότε αναπνέω τον αέρα με γαλήνη. Διασχίζοντας ένα μαλακό στρώμα υδρατμών, βρίσκομαι σε μια θάλασσα από πολύ λευκά σύννεφα. Η σκάλα καμπυλώνει κι απλώνεται στο επίπεδο έτσι ώστε να μπορώ να περπατήσω πάνω της σαν σε πεζοδρόμιο. Μετακινούμενος προς τα εμπρός, διαπιστώνω ότι προχωρώ σε ένα δάπεδο από σύννεφα. Τα βήματά μου είναι πολύ αρμονικά. Μπορώ να πηδήξω σε μεγάλες αποστάσεις, καθώς η βαρύτητα είναι πολύ αδύναμη. Εκμεταλλεύομαι την ευκαιρία να κάνω πιρουέτες, πέφτοντας ανάσκελα και αναπηδώντας ξανά προς τα πάνω, σαν να με ωθεί κάθε φορά ένα μεγάλο τραμπολίνο. Οι κινήσεις είναι αργές και η ελευθερία της δράσης μου είναι απόλυτη. (*)

Ακούω τη φωνή μιας παλιάς φίλης που με χαιρετά. Στη συνέχεια, τη βλέπω να με πλησιάζει τρέχοντας σε μια υπέροχη κούρσα. Καθώς προσκρούεται μαζί μου σε μια αγκαλιά, κυλιόμαστε και αναπηδάμε ξανά και ξανά κάνοντας όλων των ειδών τις φιγούρες, γελώντας και τραγουδώντας. (*)

Τελικά, καθόμαστε και τότε βγάζει από τα ρούχα της ένα πτυσσόμενο καλάμι ψαρέματος το οποίο επιμηκύνει. Ετοιμάζει τα εξαρτήματα, αλλά αντί για αγκίστρι τοποθετεί έναν μαγνήτη σε σχήμα πετάλου. Στη συνέχεια αρχίζει να κάνει ελιγμούς με το καρούλι και ο μαγνήτης περνάει μέσα από το πάτωμα των σύννεφων... Μετά από λίγο, το καλάμι αρχίζει να δονείται και εκείνη φωνάζει: "Έχουμε καλή ψαριά!" Αμέσως ξεκινά να μαζεύει το εργαλείο μέχρι που αναδύεται ένας μεγάλος δίσκος προσκολλημένος στο μαγνήτη. Πάνω σε αυτόν υπάρχει κάθε τύπος φαγητού και ποτού. Το σύνολο είναι προσεκτικά διακοσμημένο. Η φίλη μου εναποθέτει τον δίσκο και ετοιμαζόμαστε για το μεγάλο φαγοπότι. Όλα όσα δοκιμάζω είναι εξαιρετικής γεύσης. Το πιο εκπληκτικό είναι ότι οι λιχουδιές δεν λιγοστεύουν. Κάθε φορά, εμφανίζονται κάποια στη θέση άλλων μόνο με το που το επιθυμούμε, οπότε επιλέγω αυτά που πάντα ήθελα να φάω και τα καταναλώνω με μεγάλη απόλαυση. (*)

Ικανοποιημένοι πια, ξαπλώνουμε τις πλάτες μας στο μαλακό συννεφένιο στρώμα, επιτυγχάνοντας μια υπέροχη αίσθηση ευεξίας. (*)

Το σώμα μου αισθάνεται μαλακό σα βαμβάκι και ζεστό, εντελώς χαλαρό, ενώ απαλές σκέψεις περνούν από το μυαλό μου. (*)

Παρατηρώ ότι δεν αισθάνομαι βιασύνη, ούτε ανησυχία, ούτε επιθυμία, σα να έχω όλο το χρόνο του κόσμου για τον εαυτό μου. (*)

Σε αυτή την κατάσταση πληρότητας και ευεξίας, προσπαθώ να σκεφτώ τα προβλήματα που είχα στην καθημερινή ζωή και νοιώθω ότι μπορώ να τα διαχειριστώ χωρίς περιττές εντάσεις, έτσι ώστε οι λύσεις να μου φαίνονται ψύχραιμες και ξεκάθαρες. (*)

Εκείνη τη στιγμή, ακούω τη φίλη μου να λέει: "Πρέπει να επιστρέψουμε". Σηκώνομαι και, κάνοντας μερικά βήματα, αισθάνομαι ότι βρίσκομαι στην κυλιόμενη σκάλα. Απαλά, κατηφορίζει προς τα κάτω, διαπερνώντας το δάπεδο των σύννεφων. Αντιλαμβάνομαι έναν αχνό ατμό καθώς αρχίζω την κάθοδό μου προς τη γη. Πλησιάζω το κτίριο, από το πάνω μέρος του οποίου εισέρχεται η κυλιόμενη σκάλα. Κατεβαίνω μέσα από τους διάφορους ορόφους του σουπερ μάρκετ. Όπου κι αν κοιτάξω, βλέπω ανθρώπους να διαλέγουν με ανησυχία τα είδη που ψωνίζουν. Κλείνω τα μάτια μου και ακούω μια φωνή να λέει: "Τότε δεν υπήρχε φόβος, ούτε ανησυχία, ούτε επιθυμία, γιατί ο χρόνος δεν υπήρχε". (*)

VIII. ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΚΑΙ ΠΙΣΩ

Σε ένα καλά φωτισμένο δωμάτιο, περπατώ μερικά βήματα και ανοίγω μια πόρτα. Περπατώ αργά σε έναν διάδρομο. Μπαίνω σε μια άλλη πόρτα στα δεξιά και βρίσκω έναν νέο διάδρομο. Προχωρώ προς τα εμπρός. Μια πόρτα στα αριστερά. Μπαίνω μέσα και προχωρώ. Άλλη μια πόρτα στα αριστερά. Μπαίνω μέσα και προχωράω. Άλλη μια πόρτα στα αριστερά. Μπαίνω και προχωρώ. Οπισθοχωρώ αργά από το ίδιο μονοπάτι μέχρι να επιστρέψω στο αρχικό δωμάτιο. (*)

Προς τα δεξιά του δωματίου υπάρχει ένα μεγάλο παράθυρο που αποκαλύπτει έναν κήπο. Μετακινώ τη τζαμαρία. Βγαίνω έξω. Στο δάπεδο έχει τοποθετηθεί μια συσκευή που κρατά τεντωμένο ένα χαλύβδινο σύρμα να αιωρείται σε μικρή απόσταση από το έδαφος. Ακολουθεί ιδιόρρυθμες γραμμές. Σκαρφαλώνω στο σύρμα, ισορροπώντας πάνω του. Πρώτα, κάνω ένα βήμα. Μετά άλλο ένα. Μετακινούμαι ακολουθώντας καμπύλες και ευθείες γραμμές. Το κάνω χωρίς δυσκολία. Τώρα, πηγαίνοντας με την πλάτη, κάνω την αντίστροφη διαδρομή μέχρι να φτάσω στο αρχικό σημείο. (*)

Κατεβαίνω από το σύρμα. Επιστρέφω στο δωμάτιο. Βλέπω έναν καθρέφτη φτιαγμένο στα μέτρα μου. Περπατώ προς το μέρος του αργά, παρατηρώντας ότι η εικόνα μου έρχεται, όπως είναι λογικό, προς την κατεύθυνσή μου. Συνεχίζω έτσι, μέχρι να αγγίξω το γυαλί. Τότε κάνω ένα βήμα με την πλάτη προς τα πίσω, παρατηρώντας πώς η εικόνα μου απομακρύνεται. Πλησιάζω ξανά μέχρι να αγγίξω το γυαλί, αλλά διαπιστώνω ότι η εικόνα μου οπισθοχωρεί και τελικά εξαφανίζεται. Βλέπω τώρα ότι η εικόνα μου έρχεται περπατώντας με πλάτη προς εμένα. Σταματάει πριν φτάσει στο γυαλί, γυρίζει επιτόπου στις φτέρνες της και περπατάει προς το μέρος μου.

Βγαίνω σε μια αυλή με μεγάλες πλάκες. Σε ένα κεντρικό σημείο, υπάρχει ένας καναπές επακριβώς τοποθετημένος πάνω σε μια μαύρη πλάκα. Όλες οι άλλες είναι λευκές. Μου εξηγούν ότι το κάθισμα έχει την αρετή να κινείται πάντα σε ευθεία γραμμή και προς όλες τις κατευθύνσεις, χωρίς όμως να αλλάζει μέτωπο. Βολεύομαι πάνω του και λέω: "Τρεις πλάκες μπροστά". Τότε, το κάθισμα εναποτίθεται εκεί που του υπέδειξα. Τέσσερις προς τα δεξιά. Δύο προς τα πίσω. Δύο προς τα αριστερά. Μία προς τα πίσω. Δύο προς τα αριστερά, καταλήγοντας στη μαύρη πλάκα. Τώρα: τρεις πίσω. Μία προς τα δεξιά. Μία προς τα πίσω. Τέσσερις προς τα δεξιά. Τέσσερις μπροστά. Πέντε προς τα αριστερά, φτάνοντας στον προορισμό. Τέλος: τρεις προς τα αριστερά. Δύο προς τα πίσω. Μία προς τα εμπρός. Δύο προς τα δεξιά. Τρεις προς τα πίσω. Μία προς τα δεξιά. Τέσσερις προς τα εμπρός, καταλήγοντας στην επισημασμένη πλάκα.

Σηκώνομαι και φεύγω από το σπίτι. Στέκομαι στη μέση ενός μεγάλου αυτοκινητόδρομου. Κανένα όχημα δεν κινείται. Βλέπω να πλησιάζει κατευθείαν προς

το μέρος μου ένα άτομο που αγαπώ πολύ. Έχει έρθει τόσο κοντά που σχεδόν με αγγίζει. (*)

Τώρα οπισθοχωρεί κι απομακρύνεται ολοένα και περισσότερο, μέχρι που εξαφανίζεται. (*)

Βλέπω να πλησιάζει ένα άτομο που μου προκαλεί βαθιά δυσαρέσκεια. Έχει έρθει πολύ κοντά μου. (*)

Τώρα οπισθοχωρεί κι απομακρύνεται ολοένα και περισσότερο, μέχρι που εξαφανίζεται. (*)

Κάθομαι εδώ. Θυμάμαι μια εξαιρετικά δύσκολη σκηνή στην οποία βρίσκομαι μπροστά σε άλλους ανθρώπους. Απομακρύνομαι από αυτούς τους ανθρώπους. (*)

Θυμάμαι μια σκηνή στην οποία βλέπω τον εαυτό μου να συμμετέχει με μεγάλη ευχαρίστηση. Απομακρύνομαι από την κατάσταση. (*)

ΙΧ. Ο ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΟΣ

Υπάρχουν άνθρωποι γύρω μου. Είμαστε όλοι ντυμένοι σαν ανθρακωρύχοι. Περιμένουμε να ανέβει ο ανελκυστήρας. Είναι πολύ νωρίς το πρωί. Ένα ελαφρύ ψιλόβροχο πέφτει από τον μολυβένιο ουρανό. Πέρα μακριά, ξεχωρίζω τη μαύρη σιλουέτα του εργοστασίου με τις υψικαμίνους του που λάμπουν. Οι καμινάδες ξερνούν φωτιά. Ο καπνός υψώνεται σε πυκνές στήλες. Μέσα στον αργό και απόμακρο ρυθμό των μηχανών διακρίνω μια οξεία σειρήνα που σηματοδοτεί την αλλαγή βάρδιας του προσωπικού. Βλέπω τον ανελκυστήρα που ανεβαίνει αργά και, με μια δυνατή δόνηση, σταματά τελικά στα πόδια μου. Προχωράμε μπροστά μέχρι να σταθούμε πάνω στη μεταλλική πλάκα. Ένα συρόμενο κιγκλίδωμα κλείνει και αρχίζουμε να κατεβαίνουμε αργά, μέσα στο μουρμουρητό των σχολίων. Το φως του ανελκυστήρα μου επιτρέπει να δω το βραχώδη τοίχο που περνάει πολύ κοντά. Καθώς κατεβαίνουμε, η θερμοκρασία ανεβαίνει και ο αέρας γίνεται αποπνικτικός.

Σταματάμε μπροστά σε μια στοά. Βγαίνουν οι περισσότεροι από τους επιβαίνοντες στον ανελκυστήρα. Το κιγκλίδωμα κλείνει και πάλι. Έχουμε μείνει τέσσερεις ή πέντε ανθρακωρύχοι. Συνεχίζουμε την πορεία μας μέχρι να σταματήσουμε σε μια άλλη στοά. Κατεβαίνουν οι υπόλοιποι επιβαίνοντες. Μένω μόνος μου και ξαναρχίζω την κάθοδο. Τελικά, η σιδερόπλακα σταματάει με θόρυβο. Σπρώχνω το κιγκλίδωμα και προχωρώ για να εισέλθω σε μια αμυδρά φωτισμένη σήραγγα. Ακούω τον ήχο του ανελκυστήρα που επιστρέφει.

Μπροστά, πάνω σε κάτι ράγες, βρίσκεται το βαγονέτο μεταφοράς. Ανεβαίνω σε αυτό και βάζω μπροστά τη μηχανή, κατόπιν μετακινούμαι αργά μέσα στο τούνελ. Σταματάω την καρότσα στο τέλος των γραμμών. Κατεβαίνω κι αρχίζω να ξεφορτώνω εργαλεία. Ανάβω τον φακό του κράνους μου. Ακούω μακρινές αντηχήσεις, σαν τρυπάνια και υδραυλικά σφυριά... αλλά ακούω επίσης μια αδύναμη ανθρώπινη φωνή να καλεί πνιχτά. Ξέρω τι σημαίνει αυτό! Αφήνω κάτω τα εργαλεία και περνάω σταυρωτά μερικά σχοινιά στον ώμο μου. Αρπάζω μια αξίνα και προχωρώ αποφασιστικά μέσα στο τούνελ που ολοένα στενεύει. Το ηλεκτρικό φως έχει μείνει πίσω. Οδηγούμαι μόνο από τον ανακλαστήρα του κράνους μου. Κάθε τόσο σταματάω για να ακούσω την κατεύθυνση του θρήνου. Φτάνω αλαφιασμένος στο βάθος της σήραγγας. Μπροστά, στο όρυγμα που πρόσφατα ανοίχτηκε, η στοά τελειώνει. Τα διάσπαρτα υλικά μου δείχνουν ότι η οροφή έχει καταρρεύσει. Ανάμεσα σε πέτρες και σπασμένα ξύλινα δοκάρια κυλά νερό. Το δάπεδο έχει μετατραπεί σε βούρκο, στον οποίο βυθίζονται οι μπότες μου. Αφαιρώ αρκετές πέτρες με τη βοήθεια της αξίνας. Κάποια στιγμή αποκαλύπτεται ένα οριζόντιο άνοιγμα. Ενόσω υπολογίζω πώς θα γλιστρήσω κατά μήκος του, ακούω καθαρά τους λυγμούς, σίγουρα ο παγιδευμένος ανθρακωρύχος είναι μόνο λίγα μέτρα μακριά. Μπήγω την αξίνα ανάμεσα στους

βράχους και δένω τη μια άκρη του σχοινοῦ στη λαβή της, προσαρμόζοντας την ἄλλη γύρω ἀπὸ τη μέση μου. Ρυθμίζω την πρόσδεσή μου με μια μεταλλική αγκράφα. Καταδύομαι μέσα στην κοιλότητα με δυσκολία. Σέρνοντας στους αγκώνες προχωρώ σε μια ἀπότομη κατάβαση. Βλέπω, στο φως του κράνους, ὅτι το πέρασμα στενεύει μέχρι να κλείσει. Η υγρή ζέστη εἶναι αποπνικτική, ἡ αναπνοή δύσκολη. (*)

Στα πόδια μου κυλά παχύρρευστη λάσπη. Ἀργά καλύπτει τις γάμπες και τους μηρούς μου και γλιστράει κολλώδης κάτω ἀπὸ το στήθος μου. Αντιλαμβάνομαι πως ο στενός μου περιβάλλοντας χώρος θα καλυφθεῖ σε λίγο ἀπὸ λάσπη. Πιέζω προς τα πάνω, ἀλλὰ ἡ πλάτη μου βρίσκει ἀντίσταση στο συμπαγή βράχο. Προσπαθῶ να οπισθοχωρήσω... δεν εἶναι πλέον δυνατό. Η φωνή που γογγύζει εἶναι πολύ κοντά. (*)

Ουρλιάζω με ὅλη μου τη δύναμη και το ἔδαφος υποχωρεῖ, παρασύροντάς με στην κατολισθησή του... Ἐνα ἰσχυρό τράβηγμα στη ζώνη συμπίπτει με το ξαφνικό σταμάτημα της πτώσης. Μένω κρεμασμένος ἀπὸ το σχοινί σαν ἓνα παράλογο εκκρεμές ἀπὸ λάσπη. Η πορεία μου διακόπηκε πολύ κοντά σε ἓνα πάτωμα με χαλί. Βλέπω τώρα, σε ἓνα περιβάλλον έντονα φωτισμένο, ἓνα κομψό δωμάτιο στο οποίο μπορώ να διακρίνω ἓνα εἶδος εργαστηρίου και τεράστιες βιβλιοθήκες. Ὅμως ο ἐπείγον χαρακτήρας της κατάστασης με κάνει να ασχοληθῶ με το πώς θα βγω ἀπὸ αὐτήν. Με το αριστερό μου χέρι προσαρμόζω το τεντωμένο σχοινί και με το ἄλλο ἀπελευθερώνω την αγκράφα που το κρατάει στη μέση μου. Στη συνέχεια πέφτω ἀπαλά στο χαλί.

Τι τρόποι, φίλε μου, τι τρόποι! - λέει μια φωνή σα φλάουτο. Γυρίζω στα πόδια μου και μένω ἐμβρόντητος. Μπροστά μου εἶναι ἓνας ἀνθρωπάκος, ἴσως ἐξήντα ἐκατοστά ὕψος. Ἐκτός ἀπὸ τα ελαφρώς μυτερά του αὐτιά, θα ἔλεγε κανείς ὅτι ἔχει πολύ καλές ἀναλογίες. Εἶναι ντυμένος με χαρούμενα χρώματα, ἀλλὰ με ἓνα ἀδιαμφισβήτητο στυλ ἀνθρακωρύχου. Αισθάνομαι κάτι ἀνάμεσα σε γελοῖος και καταρρακωμένος, ὅταν μου προσφέρει ἓνα κοκτέιλ. Τέλος πάντων, παρηγοριέμαι πίνοντάς το, χωρίς να διαμαρτύρομαι.

Ο ἀνθρωπάκος ἐνώνει τα χέρια του και τα φέρνει μπροστά ἀπὸ το στόμα του σα ντουντούκα. Τότε βγάζει το κλαψούρισμα που προσομοιώνει μια κραυγή βοήθειας, το κλαψούρισμα που θυμάμαι τόσο καλά. Τότε, μέσα μου ἀπλώνεται μια τεράστια ἀγανάκτηση. Τον ρωτᾶω τι σημαίνει αὐτή ἡ κοροϊδία και μου ἀπαντᾶ ὅτι χάρη σε αὐτήν, ἡ πέψη μου θα βελτιωθεῖ στο μέλλον. Ο τυπάκος συνεχίζει να ἐξηγεῖ ὅτι το σχοινί που ἔσφιγγε τη μέση και την κοιλιά μου κατά την πτώση ἔχει κάνει πολύ καλή δουλειά - παρομοίως, ἡ διαδρομή στο τούνελ πάνω στους αγκώνες μου. Ολοκληρώνει τα παράξενα σχόλιά του ρωτώντας με αν ἔχει κάποιο νόημα για μένα ἡ φράση "Βρίσκεσαι στα ἐγκατα της γης". Του ἀπαντῶ ὅτι πρόκειται για ἓναν τρόπο του

λέγειν μεταφορικό, αλλά εκείνος αποκρίνεται πως, στην προκειμένη περίπτωση, πρόκειται για μια μεγάλη αλήθεια. Στη συνέχεια προσθέτει: "Είστε στα δικά σας έγκατα. Όταν κάτι δεν πάει καλά στα έντερα, οι άνθρωποι παρασύρονται σε λάθος σκέψεις. Με τη σειρά τους, οι αρνητικές σκέψεις βλάπτουν τα έντερα. Γι' αυτό, από εδώ και στο εξής, εσείς θα το φροντίζετε αυτό το θέμα. Αν δεν το κάνετε, θα αρχίσω να περπατάω και θα νιώσετε έντονα μυρμηγκιάσματα και κάθε είδους εσωτερικές ενοχλήσεις... Έχω κάποιους συναδέλφους που φροντίζουν άλλα μέρη, όπως οι πνεύμονες, η καρδιά κ.λπ." Έχοντας πει αυτά, ο ανθρωπάκος αρχίζει να περπατάει κατά μήκος των τοίχων και του ταβανιού, ενόσω εγώ εγγράφω εντάσεις στην περιοχή της κοιλιάς, του συκωτιού και των νεφρών. (*)

Στη συνέχεια με καταβρέχει με ένα πίδακα νερού από μια χρυσή μάνικα, καθαρίζοντας προσεκτικά τη λάσπη από πάνω μου. Είμαι αμέσως στεγνός. Ξαπλώνω σε έναν φαρδύ καναπέ και αρχίζω να χαλαρώνω. Ο ανθρωπάκος περνάει ρυθμικά με μια βούρτσα την κοιλιά και τη μέση μου, επιτυγχάνοντας μέσα μου μια αισθητή χαλάρωση σε αυτές τις περιοχές. Καταλαβαίνω πως ανακουφίζοντας τη δυσφορία στο στομάχι, το συκώτι ή τα νεφρά, οι ιδέες και τα συναισθήματά μου αλλάζουν. (*)

Αισθάνομαι μια δόνηση καθώς ανέρχομαι απαλά. Βρίσκομαι πάνω στον ανελκυστήρα ανεβαίνοντας προς την επιφάνεια της γης.

Σημειώσεις για τις Καθοδηγούμενες Εμπειρίες

Το κατασκευαστικό σχήμα των Καθοδηγούμενων Εμπειριών είναι το ακόλουθο:

1. είσοδος και εγκλιματισμός, 2. αύξηση της έντασης, 3. αναπαράσταση προβληματικών ψυχολογικών πυρήνων, 4. έκβαση (ή επιλογές λύσης των πυρήνων-πρόβλημα), 5. μείωση της έντασης και 6. μη απότομη έξοδος, γενικά κάνοντας μια αναδρομή προς τα πίσω στις προηγούμενες φάσεις. Αυτό το τελευταίο διασφαλίζει την επίτευξη ενός είδους σύνθεσης ολόκληρης της Εμπειρίας.

Οι αστερίσκοι (*) σηματοδοτούν διαλείμματα, τα οποία απαιτούνται για την επεξεργασία των δικών μας εικόνων.

ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ

I. Το παιδί

Ο πίνακας μέσω του οποίου εισέρχεται κανείς στο πάρκο αναψυχής είναι εμπνευσμένος από την πρώτη κάρτα του *Ταροκί*¹. Πρόκειται για την εικόνα ενός παίχτη - "μάγου", η οποία ανέκαθεν συνδεόταν με την αναστροφή της πραγματικότητας, τα μαγικά κόλπα και τα τρικ. Είναι συγγενής του ταχυδακτυλουργού και ανοίγει μια φλέβα παραλογισμού που επιτρέπει να εισέλθουμε σε εκείνη τη διάσταση των θαυμάτων που ευνοεί τις παιδικές αναμνήσεις.

II. Ο εχθρός

Η "παράλυση" που κυριαρχεί σε ένα μεγάλο μέρος της ιστορίας επιτρέπει να αναδημιουργήσουμε καταστάσεις στις οποίες πολλά συναισθήματα χάνουν το φορτίο τους ως αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της δυναμικής της εικόνας. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να δημιουργηθεί ένα κλίμα συμφιλίωσης κι επιπρόσθετα, αυτός που "συγχωρεί" βρίσκεται σε κατάσταση υπεροχής σε σχέση με αυτόν που σε άλλη στιγμή είχε ξεκινήσει το όλο θέμα, δηλαδή αυτόν που "είχε προσβάλλει".

---

¹ Στμ: Η πρώτη κάρτα του ταροκί είναι *Ο Μάγος*

III. Το μεγάλο λάθος

Η σκηνή με τους πυροσβέστες ως φορείς και εκτελεστές της δικαιοσύνης είναι εμπνευσμένη από το *Fahrenheit 451* του Bradbury. Σε αυτή την περίπτωση, η εικόνα χρησιμοποιείται σαν αντίθεση στη θανατική ποινή από δίψα στην έρημο. Η ίδια ιδέα επιτρέπει να αναπτυχθεί το παράλογο της δίκης κατά την οποία ο κατηγορούμενος, αντί να απαλλαγεί από το φορτίο της υποτιθέμενης ενοχής του, "φορτώνει" το στόμα του με μια γουλιά νερό. Όταν ο Γραμματέας καταλήγει λέγοντας: «Είπα αυτό που είπα!», δεν κάνει άλλο από το να οικειοποιείται τα λόγια του Πλάτου, μνημονεύοντας εκείνη την άλλη σουρεαλιστική δίκη.

Οι Γέροντες, που προσωποποιούν τις ώρες, είναι εμπνευσμένοι από την *Αποκάλυψη* του Lawrence.

Το θέμα των αναστρεπτικών γυαλιών είναι πολύ γνωστό στην Πειραματική Ψυχολογία και έχει αναφερθεί, μεταξύ άλλων, από τον Merleau-Ponty στο *η Δομή της Συμπεριφοράς*.

V. Το ιδανικό ζευγάρι

Η εικόνα του γίγαντα είναι εμπνευσμένη από το *Γαργαντούα και Πανταγκρυέλ* του Rabelais. Το τραγούδι θυμίζει τις γιορτές της χώρας των Βάσκων και τα τραγούδια με τα οποία συνήθιζαν να παρελαύνουν "γίγαντες και φιγούρες με τεράστια κεφάλια".

Η ολογραφική εικόνα θυμίζει τις προβολές στο *οι Επικυρίαρχοι (Childhood's End)* του Clarke.

Το όλο θέμα της αναζήτησης και ο υπαινιγμός στο "μην κοιτάς προς τα πίσω" βασίζονται στην ιστορία του Ορφέα και της Ευρυδίκης στον Άδη.

VI. Η μνησικακία

Η πλοκή εκτυλίσσεται μέσα σε ένα πλαίσιο κλασικής εποχής, αν και οι σκηνές της πόλης θυμίζουν Βενετία ή ίσως Άμστερνταμ.

Το κείμενο της απαγγελίας του πρώτου χορού είναι μια τροποποίηση του *Ύμνου στο Θάνατο*², που έχει ως εξής: "Άκουσε με, ω Θάνατε, που η χωρίς όρια αυτοκρατορία σου φτάνει παντού σε όλα τα θνητά όντα! Από σένα τα χρονικά όρια της ηλικίας που μας έχει παραχωρηθεί να φτάσουμε εξαρτώνται, ας είναι μακρά η απουσία σου και τελευταία η παρουσία σου. Ο αιώνιος ύπνος σου αφανίζει τα έμβια πλήθη και αυτών

η ψυχή με βαρύτητα έλκεται προς το σώμα που όλοι διαθέτουν, ανεξαρτήτως ηλικίας και φύλου, αφού κανείς δεν ξεφεύγει από την πανίσχυρη καταστροφική σου ορμή".

Η απαγγελία του δεύτερου χορού βασίζεται στον *Ύμνο στη Μνημοσύνη*³, ο οποίος έχει ως εξής: "Έχεις τη δύναμη να αφυπνίζεις αυτόν που έχει πέσει σε λήθαργο, ενώνοντας την καρδιά με το κεφάλι, ελευθερώνοντας το νου από το κενό, αναζωογονώντας και διεγείροντάς τον, απομακρύνοντας τα σκοτάδια του εσωτερικού βλέμματος και της λήθης".

Όσο για τον διάλογο με το φάντασμα, στο τέλος λέει: "Τώρα αποχαιρετώ σε! Η λαμπυρίδα αναγγέλλει πια τον ερχομό της αυγής και αρχίζει να ωχριά ανήμπορη η φωτιά της. Αντίο, αντίο, αντίο! Να με θυμάσαι!". Το απόσπασμα αυτό προέρχεται αυτολεξεί από την Πράξη Ι, Σκηνή V του *Άμλετ* του Σαίξπηρ και αναφέρεται στο φάντασμα του πατέρα που αποκαλύπτει στον πρίγκιπα ποιοι ήταν οι δολοφόνοι του που τον δηλητηρίασαν.

Η βάρκα, που είναι επίσης νεκροφόρα, θυμίζει τη ρίζα του "καρναβαλιού" (*carrus navalis*). Αυτές οι μαύρες άμαξες, ενίοτε διακοσμημένες με μεγάλα στρείδια ή κοχύλια που φέρουν το φέρετρο στο εσωτερικό τους και συχνά καλύπτονται με λουλούδια, φέρνουν στη μνήμη το ταξίδι στο νερό⁴. Τα παιχνίδια με λουλούδια και νερά στα ρωμαϊκά Λουπερκάλια έχουν την ίδια καταγωγή. Εδώ πρόκειται για μεταμφιέσεις και μετατροπές, όπου στο τέλος της αφήγησης ο ζοφερός Χάροντας, επιστρέφοντας από το νησί των νεκρών, μεταλλάσσεται στο νεαρό οδηγό ενός σπορ σκάφους.

Η ιστορία αυτή είναι ένα σύνθετο παιχνίδι εικόνων στο οποίο κάθε στοιχείο επιδέχεται μια ιδιαίτερη μελέτη, είτε πρόκειται για την ακίνητη θάλασσα ή για τη βάρκα που αιωρείται πάνω από το νερό, τον μανδύα που καίγεται, τους χορούς των γυναικών, τα κυπαρίσσια (χαρακτηριστικά των ελληνικών νησιών και των νεκροταφείων) και ούτω καθ' εξής.

---

² Στμ: Ορφικός ύμνος Θάνατος (θυμίαμα, μάνναν)

Κλυθι μευ, ὅς πάντων θνητῶν οἴηκα κρατύνεις,
πᾶσι διδούς χρόνον ἄγνόν, ὅσων πόρρωθεν ὑπάρχεις.
σός γάρ ὕπνος ψυχὴν θραύει καὶ σώματος ὀλκόν,
ἤνικ' ἄν ἐκλύης φύσεως κεκρατημένα δεσμά,
τόν μακρόν ζωῶσι φέρων αἰώνιον ὕπνον,
κοινός μὲν πάντων, ἄδικος δ' ἐνίοισιν ὑπάρχων,
ἐν ταχυτῆτι βίου παύων νεοήλικας ἀκμάς.
ἐν σοὶ γάρ μούνω πάντων τό κριθέν τελεοῦται·
οὔτε γάρ εὐχῆσιν πείθη μόνος οὔτε λιτῆσιν.

άλλά, μάκαρ, μακροῖσι χρόνοις ζωῆς σε πελάζειν
αἰτοῦμαι, θυσιῆσι καί εύχωλαῖς λιτανεύων,
ὡς ἂν ἔοι γέρας ἔσθλον ἐν ἀνθρώποισι τό γῆρας.

Μετάφραση

Εισάκουσε με, εσύ που το πηδάλιο πάντων των θνητών κρατείς,
δίνοντας χρόνο αγνό σε όλους αυτούς από τους οποίους βρίσκεσαι πέρα μακριά.
Γιατί ο δικός σου ύπνος σπάει την ἔλξη της ψυχῆς και του σώματος
όταν καταλύεις τα ισχυρά κρατημένα δεσμά της φύσης
φέρνοντας στα ἔμβια ὄντα τον μακρύ, αἰώνιο ὕπνο.
Εσύ, κοινός σε όλους, μα σε μερικούς ἀδικος
όταν παύεις με βιασύνη τη ζωῆ στην ακμή της νιότης.
Γιατί σε σένα μόνο εκτελείται ὅ,τι για όλους ἔχει κριθεί,
γιατί εσύ μόνο δεν ενδίδεις ούτε σε προσευχές ούτε σε ικεσίες
ἀλλά, μακάριε, στους απωτάτους χρόνους της ζωῆς να πλησιάζεις
σου ζητώ, λιτανεύοντας με θυσίες και δεήσεις,
ὥστε δῶρο να ἔναι καλό στους ἀνθρώπους τα γηραιά.

³ Στμ: Ορφικός ὕμνος Μνημοσύνη (θυμίαμα λίβανον)

Μνημοσύνην καλέω, Ζηνός σύλλεκτρον, ἄνασσαν,
ἢ Μούσας τέκνωσ' ἱεράς, ὀσίας, λιγυφώνους,
ἐκτός ἔχουσα κάκης μνήμην βλαψίφρονος αἰεί,
πάντα νόον συνέχουσα βροτῶν ψυχῆσι σύνοικον,
εὐδύνατον κρατερόν θνητῶν αὔξουσα λογισμόν,
ἠδυτάτη, φιλάγρυπνος ὑπομνήσκουσά τε πάντα,
ῶν ἂν ἕκαστος ἀεὶ στέρνοις γνώμην κατάθηται.
οὔτι παρεκβαίνουσ', ἐπεγείρουσα φρένα πᾶσιν.
ἀλλά, μάκαιρα θεά, μύσταις μνήμην ἐπέγειρε
εὐϊέρου τελετῆς, λήθην δ' ἀπό τῶνδ' ἀπόπεμπε.

Μετάφραση

Τη Μνημοσύνη επικαλούμαι, την ομόκλινη του Δία, τη βασίλισσα,
αυτή που τεκνοποίησε τις ιερές Μούσες, τις ὀσιες, με την καθαρῆ φωνή,
που πάντα απέχει ἀπό την βλάβπτουσα τη διάνοια μνησικακία,
που πάντα συγκρατεῖ των θνητῶν ἀνθρώπων το νου να κατοικεῖ
μαζί με την ψυχῆ,
που ενισχύει τον ευδύνατο και κρατερό λογισμό των θνητῶν,
τη γλυκύτατη, την φιλάγρυπνη που τα πάντα ανακαλεῖ δε στη μνήμη
ἀπό ὅσα ποτέ μπορεί να ἔχει ο καθένας μέσα στα στήθη του,
αυτή που ποτέ δεν παρεκβαίνει, που αφυπνίζει ὅλων το νου.
Αλλά, μακάρια θεά, κράτα σε διέγερση τη μνήμη των μυστῶν της πανίερης τελετῆς
και ἀπόδιωχε ἀπ' αυτούς τη λήθη.

⁴ Στμ: Το ταξίδι των νεκρῶν στα νερά του ποταμοῦ Αχέροντα ως την Αχαρούσια Λίμνη (λίμνη Αχερουσία), στα ἔγκατα της οποίας βρισκόταν το βασίλειο του Ἄδη.

VII. Η προστάτιδα της ζωής

Είναι εμπνευσμένη από την κάρτα 21 του *Ταρώ*. Η εικόνα στις κάρτες *Ταροκί* είναι πιο κοντά σε αυτήν την καθοδηγούμενη εμπειρία από ότι είναι οι εικόνες στην πρώτη συλλογή της Αυλής του Gibelin ή στο *Ταρώ των Βοημών* είτε, τέλος, στο ψευδοαιγυπτιακό Ταρώ.. Σχετικά με την *Anima Mundi* (που ονομάζεται "ο κόσμος" στο *Ταρώ*), υπάρχει μια πολύ παραστατική γκραβούρα στο βιβλίο *Utriusque Cosmi Maioris* του Fludd, που εκδόθηκε το 1617. Ο Γιουνγκ αναφέρεται επίσης σε αυτόν τον χαρακτήρα στο έργο του *Η ψυχολογία του ασυνείδητου, Μελέτη για τους μετασχηματισμούς και τα σύμβολα της λίμπιντο*. Με τη σειρά τους, οι θρησκείες δεν παραλείπουν να λάβουν υπόψη αυτές τις παρθένες των σπηλαίων. Υπό αυτή την έννοια, η προστάτιδα της ζωής είναι μια παρθένα των σπηλαίων με στοιχεία του ελληνικού παγανισμού, όπως το στεφάνι από λουλούδια και το ελαφάκι που γλείφει το χέρι της, που θυμίζει την Άρτεμη ή την αντίστοιχη ρωμαϊκή μορφή της, τη Ντιάνα. Δεν θα ήταν δύσκολο να αλλάξουμε το λουλουδένιο στεφάνι της με ένα από αστέρια ή να τοποθετήσουμε τα πόδια της πάνω σε μια ημισέληνο για να βρεθούμε μπροστά σε μια παρθένα των σπηλαίων, αλλά τώρα πια κληρονομιά των νέων θρησκειών που εκτόπισαν τον παγανισμό.

Το σκηνικό του επιχειρήματος είναι τροπικό και αυτό συμβάλλει στην ανάδειξη της παραδοξότητας της κατάστασης. Οι ποιότητες του νερού που πίνει ο πρωταγωνιστής φέρνουν στο νου το ελιξίριο της νεότητας. Όλα αυτά τα στοιχεία σε συνδυασμό εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό, να εξυμνήσουν τη συμφιλίωση με το ίδιο μας το σώμα.

VIII. Η σωτήρια δράση

Η επιδεινούμενη γενική συνθήκη του επιχειρήματος έχει επιτευχθεί τονίζοντας την αοριστία του χρόνου ("Δεν είμαι σίγουρος αν ξημερώνει ή αν πέφτει η νύχτα"), αντιπαραβάλλοντας χώρους ("Βλέπω ότι ο γίγαντας χωρίζει καθαρά δύο χώρους: εκείνον από τον οποίο προέρχομαι, που είναι πετρώδης και ζοφερός, από αυτόν τον άλλο, τον γεμάτο ζωή και βλάστηση", κόνοντας τη δυνατότητα σύνδεσης με άλλους ανθρώπους ή προβάλλοντας εμβόλιμα μια βαβελική σύγχυση γλωσσών ("Ρωτάω τον σύντροφό μου τι συμβαίνει. Αυτός με κοιτάει λοξά και μου απαντάει σε μια παράξενη γλώσσα: "Rex voluntas"). Τέλος, αφήνοντας τον πρωταγωνιστή στο έλεος ανεξέλεγκτων δυνάμεων (ζέστη, σεισμοί, παράξενα αστρονομικά φαινόμενα, μολυσμένα νερά, ατμόσφαιρα πολέμου, ένοπλος γίγαντας κ.λπ.). Χάρη στα προαναφερθέντα μέσα, το υποκείμενο, βγαίνοντας από αυτόν τον χαοτικό

χωρόχρονο, μπορεί να αναστοχαστεί πάνω σε λιγότερο καταστροφικές πτυχές της ζωής του και να κάνει προτάσεις κάποιας σταθερότητας για το μέλλον.

Τα τέσσερα απειλητικά σύννεφα έχουν αναφορά στην *Αποκάλυψη* του Ιωάννη της Πάτμου (6.2 έως 6.8)⁵: "Και είδα και ιδού ένα άλογο λευκό· και ο καθήμενος επ' αυτού είχε τόξο· και του δόθηκε στέμμα και εξήλθε κατακτώντας και για να κατακτήσει. Και όταν άνοιξε τη δεύτερη σφραγίδα, άκουσα το δεύτερο ζωνον να λέει: "Έλα και δες". Και βγήκε ένα άλλο άλογο, κόκκινο, και στον καθήμενο επ' αυτού δόθηκε εξουσία να πάρει την ειρήνη από τη γη, να αλληλοσκοτωθούν ο ένας με τον άλλο· και του δόθηκε ένα μεγάλο ξίφος. Και όταν άνοιξε την τρίτη σφραγίδα, άκουσα το τρίτο ζωνον να λέει: "Έλα και δες". Και κοίταξα και ιδού, ένα μαύρο άλογο· και αυτός που καθόταν επ' αυτού είχε μια ζυγαριά στο χέρι... Όταν άνοιξε την τέταρτη σφραγίδα, άκουσα τη φωνή του τέταρτου ζώντος όντος να λέει: "Έλα και δες". Είδα και ιδού ένα κίτρινο άλογο και αυτός που καθόταν επ' αυτού είχε το όνομά Θάνατος και ο Άδης τον ακολουθούσε".

ΙΧ. Οι ψεύτικες ελπίδες

Η Εμπειρία αρχίζει με στοιχεία από τη Θεία Κωμωδία του Δάντη. Έτσι, στο υπέρθυρο της περίφημης πόρτας, ο Δάντης και ο Βιργίλιος διαβάζουν:

"Per me si va ne la cittá dolente,
per me si va ne l'eterno dolore,
per me si va tra la perduta gente.

---

⁵ 6-2 και είδον, και ιδού ἵππος λευκός, και ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον· και ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, και ἐξήλθε νικῶν και ἵνα νικήσῃ.

6-3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου.

6-4 και ἐξήλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, και τῷ καθιμένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς και ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, και ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

6-5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, ἔρχου. και είδον, και ιδού ἵππος μέλας, και ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

6-6 και ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, και τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· και τὸ ἔλαιον και τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

6-7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου.

6-8 και είδον, και ιδού ἵππος χλωρός, και ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, και ὁ Ἄδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ· και ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ και ἐν λιμῷ και ἐν θανάτῳ και ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς

Giustizia mosse il mio alto fattore:
fecemi la divina potestate,
la somma sapienza e'l primo amore.

Dinanzi a me non fur cose create
se non eterne, e io eterna duro.
Lasciate ogni speranza, voi ch' entrate"⁶.

XI. Το ταξίδι

Η ταχεία μετατόπιση της φουσαλίδας θυμίζει εκείνο το ταξίδι που αφηγείται τόσο υπέροχα ο Starpleton στο *Ο Κατασκευαστής των Άστρων (Star Maker)*. Η περιγραφή του φαινομένου Doppler, κατά το οποίο το χρώμα των άστρων αλλάζει λόγω της δράσης της ταχύτητας, βρίσκεται υπαινισσόμενη μέσα στην Καθοδηγούμενη Εμπειρία πίσω από τις εξής φράσεις: "Αισθάνομαι ότι η ταχύτητα αυξάνεται. Τα διαυγή αστέρια αλλάζουν χρώμα μέχρι να εξαφανιστούν στο απόλυτο σκοτάδι".

Εδώ υπάρχει μια περίεργη θεώρηση: "Σα να εκτοξευόμαστε από ένα μεγάλο λάστιχο, φεύγουμε ευθεία. Νομίζω ότι κατευθυνόμαστε προς το Beta Hydri ή, ίσως, προς τον NGC 3621 (;)". Γιατί σημειώνονται αυτές οι κοσμικές κατευθύνσεις; Αν τη στιγμή της περιγραφής ο ήλιος δύει ("Προς την άβυσσο είναι νύχτα, προς την πεδιάδα οι τελευταίες ακτίδες του ήλιου χάνονται μέσα σε πολλαπλούς χρωματικούς τόνους"), αρκεί να γνωρίζουμε σε ποια τοπική ώρα λαμβάνει χώρα το γεγονός. Λαμβάνοντας

---

⁶ Στμ: "Εγώ οδηγώ προς τη θλιμμένη χώρα,
εγώ προς τον απέθαντο τον πόνο,
εγώ προς τις ψυχές τις κολασμένες.

Δικαιοσύνη τον Πλάστη μου έχει σπρώξει
κι η Δύναμη μαστόρεψέ με η Θεία,
η υπέρτατη Σοφία κι η πρώτη Αγάπη.

Πριν από με δεν ήταν πλάσματα άλλα
παρά αιώνια μοναχά· κι εγώ 'μαι αιώνια.
Την πάσα ελπίδα αφήστε όσοι περνάτε."

μτφ. Νίκος Καζαντζάκης, *Η Θεία Κωμωδία του Δάντη*

υπόψη ότι το έργο αυτό γράφτηκε στα μέσα του 1988 (δηλαδή η κεντρική ημέρα είναι η 30ή Ιουνίου) και ότι ο τόπος όπου γράφτηκε αυτή η Εμπειρία βρίσκεται στις 69 μοίρες γεωγραφικού μήκους δυτικά και στις 33 μοίρες γεωγραφικού πλάτους νότια, η τοπική ώρα αντιστοιχούσε στις 19:00 (τέσσερις ώρες πίσω από το Μέσο Χρόνο Γκρήνουιτς - GMT). Εκείνη την ώρα, το σημείο ανύψωσης 90 μοιρών (δηλαδή εκείνο που βρισκόταν πάνω από τη φυσαλίδα και προς το οποίο η φυσαλίδα κατευθυνόταν ευθεία), μας έδειχνε έναν ουρανό, μεταξύ του νότιου αστερισμού Crux (Σταυρός του Νότου) και αυτόν του Corvus (Κόραξ), κοντά στον αστερισμό της Antliae (Αντλία), όπου κάλλιστα μπορεί να διακρίνονταν διάφορα ουράνια αντικείμενα. Ανάμεσά τους, τα πιο εξέχοντα είναι πράγματι το Beta Hydri (Βήτα Ύδρας) και ο NGC 3621. Με όλες τις παραδοξότητες των *Καθοδηγούμενων Εμπειριών*, μια τέτοια αστρονομική άδεια δεν είναι εκτός τόπου.

Όσον αφορά το σώμα σε κίνηση, λέγεται: "Συνεχίζω να προχωρώ μέχρι που φτάνω σε έναν επίπεδο στο κέντρο του οποίου βλέπω ένα μεγάλο κινούμενο αντικείμενο που μου είναι αδύνατο να συλλάβω με το βλέμμα γιατί, οποία κατεύθυνση και να ακολουθήσω στην επιφάνειά του, αυτή καταλήγει περιβεβλημένη μέσα στο εσωτερικό του σώματος. Αισθάνομαι ζαλάδα και στρέφω αλλού τα μάτια". Αναμφίβολα, η περιγραφή θυμίζει κάποιες από τις τοπογραφικές κατασκευές της σύγχρονης Γεωμετρίας που έχουν διαμορφωθεί ως αντικείμενα "που περιβάλλουν". Θέτοντας ένα τέτοιο σώμα σε κίνηση, παράγεται ένα αποσυντονιστικό αποτέλεσμα. Ας θυμηθούμε την ξυλογραφία (τυπωμένη σε τέσσερις πλάκες) της λωρίδας Moebius του Escher, για να έρθουμε πιο κοντά στην κεντρική ιδέα: το έργο αυτό, αν και στατικό, μας αφήνει την αίσθηση παράδοξης επιφάνειας και παράδοξης αντίληψης. Ο Hofstadter στο βιβλίο του *Gödel, Escher, Bach* εξηγεί: "Στην έννοια των παράξενων βρόχων εμπεριέχεται η έννοια του απείρου, διότι τι άλλο είναι ένας βρόχος παρά ένας τρόπος να αναπαραστήσουμε με πεπερασμένο τρόπο μια ατέρμονη διαδικασία; Και το άπειρο διαδραματίζει τεράστιο ρόλο στα σχέδια του Escher. Σε αυτά τα σχέδια παρατηρούνται συχνά αντίγραφα ενός συγκεκριμένου θέματος, όπου το ένα έρχεται και προσαρτιέται στο άλλο, αποτελώντας έτσι τα οπτικά ανάλογα των κανόνων του Μπαχ". Κατά συνέπεια, το αντικείμενο της Καθοδηγούμενης Εμπειρίας θα ήταν ένας "κινούμενος βρόχος".

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

VI. Οι μεταμφιέσεις

Υπάρχουν πολλά στοιχεία που θυμίζουν την *Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων* και το *Μέσα από τον Καθρέφτη* του Carroll. Ας θυμηθούμε τις διαστολές και τις συστολές αυτού του αποσπάσματος: "Εντάξει, θα το φάω, είτε η Αλίκη. Αν με μεγαλώσει, θα μπορώ να φτάσω το κλειδί· αν με μικρύνει, θα μπορώ να τρυπώσω κάτω από την πόρτα. Με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο εγώ θα μπω στον κήπο ό,τι κι αν συμβεί! ... Έφαγε ένα κομματάκι και αναρωτήθηκε με αγωνία: προς ποια κατεύθυνση; βάζοντας το χέρι της στο κεφάλι της για να αντιληφθεί αν μακραίνει ή αν κονταίνει". Και σε αυτό το άλλο απόσπασμα, οι μεταμορφισμοί του χώρου: "Ας υποθέσουμε ότι το γυαλί έγινε τόσο λεπτό όσο η γάζα, έτσι ώστε να μπορούμε να περάσουμε μέσα από αυτό. Για δεξ, τώρα σιγά σιγά μεταλλάσσεται σε ένα είδος ομίχλης. Θα είναι αρκετά εύκολο να το διασχίσουμε...". Επίσης, στον *Άρχοντα των Δαχτυλιδιών* του Tolkien, συναντάμε τις τροποποιήσεις των εικόνων στον μαγικό καθρέφτη, όπως συμβαίνει σχεδόν σε όλη τη παγκόσμια μυθολογία. Όσον αφορά στη μεταμόρφωση του ανθρώπου σε ζώο, μια αδιάσπαστη γραμμή συνδέει τις παλαιότερες παραδόσεις με τη *Μεταμόρφωση* του Kafka. Οπότε, τα θέματα αυτά είναι ευρέως γνωστά και αξιοποιούνται στην κατασκευή της Εμπειρίας.

VII. Νεφέλες

Αυτή η εργασία πήρε το όνομά της από την κωμωδία που ο Αριστοφάνης ανέβασε το 424 π.Χ.. Σε όλη τη διάρκεια της Εμπειρίας υπάρχει ένα χαρούμενο και σκωπτικό υπόβαθρο, ως φόρος τιμής στην πρόθεση του ελληνικού έργου. Η φωνή που ακούγεται στην αρχή της παράστασης συμπύσσει μέσα στην ίδια επεξήγηση τις "Γενέσεις" τριών σημαντικών έργων. Έτσι, το *Άσμα της Δημιουργίας* της Ριγκβέντα μας λέει: "Τότε, δεν υπήρχε ούτε το υπαρκτό ούτε το ανύπαρκτο· δεν υπήρχε βασίλειο του αέρα, ούτε του ουρανού πέρα από αυτόν". Αναφορικά με το σημείο: "... κι ήταν σκοτάδι πάνω από την άβυσσο"⁷, είναι παρμένο αυτολεξεί από το πρώτο βιβλίο του Μωυσή (*Γένεσις 1,2*). Και όσον αφορά το: "δεν υπήρχαν άνθρωποι, ούτε ένα ζώο, πουλί, ψάρι, καβούρι, ξύλο, πέτρα, σπηλιά, χαράδρα, χορτάρι, ζούγκλα", είναι από το *Rorol-Vuh* (βιβλίο του Συμβουλίου των Ινδιάνων Quiché, σύμφωνα με το χειρόγραφο Chichicastenango). Εκεί που λέει: "δεν υπήρχαν γαλαξίες ούτε άτομα", μάς τοποθετεί

---

⁷ Στμ: ή δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος (Γένεσις 1,2)

στο επίπεδο της σύγχρονης δημοσιογραφίας, σχολιάζοντας τη θεωρία του Big-Bang. Και τέλος: "...κι ούτε υπήρχαν εκεί σούπερ μάρκετ", πρόκειται για την εξήγηση που έδωσε ένα τετράχρονο κορίτσι. Το ανέκδοτο πάει ως εξής: - Πες μου Νάνσυ, πώς ήταν όλα πριν αρχίσει ο κόσμος; "Δεν υπήρχε μπαμπάς, ούτε μαμά", απάντησε η μικρούλα, "κι ούτε υπήρχαν εκεί σούπερ μάρκετ".

ΙΧ. Ο ανθρακωρύχος

Ο ανθρωπάκος στο ορυχείο είναι ένας καλικάντζαρος, ένας χαρακτήρας από τα έγκατα, πολύ διαδεδομένος στους ευρωπαϊκούς θρύλους και τα παραμύθια. Όπως προσεγγίζεται στην παρούσα Εμπειρία, ο καλικάντζαρος είναι μια αλληγορία των σπλαχνικών συναισθητικών ωθήσεων, που έχουν μεταφραστεί σε οπτική εικόνα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καθοδηγούμενες Εμπειρίες	1
Μέρος πρώτο: Διηγήσεις	2
I. Το παιδί	2
II. Ο εχθρός	4
III. Το μεγάλο λάθος	6
IV. Η νοσταλγία	10
V. Το ιδανικό ζευγάρι	12
VI. Η μνησικακία	15
VII. Η προστάτιδα της ζωής	18
VIII. Η σωτήρια δράση	20
IX. Οι ψεύτικες ελπίδες	24
X. Η επανάληψη	26
XI. Το ταξίδι	28
XII. Το φεστιβάλ	31
XIII. Ο θάνατος	34
Μέρος δεύτερο: Παιχνίδια Εικόνων	37
I. Το ζώο	37
II. Το έλκηθρο	40
III. Ο καπνοδοχοκαθαριστής	43
IV. Η κάθοδος	45
V. Η άνοδος	47
VI. Μεταμφιέσεις	49
VII. Νεφέλες	51
VIII. Βήματα μπροστά και πίσω	53
IX. Ο ανθρακωρύχος	55
Σημειώσεις για τις καθοδηγούμενες εμπειρίες	58
Περιεχόμενα	68

